

Årsrapport
2012 Grobunn
for endring

Innhold

- 02** Administrerende direktør har ordet
- 06** Nøkkelinformasjon

Grobunn for endring

- 08** Felleskjøpet i ny drakt
- 10** Inntar storbyene
- 12** Størst i heste-Norge
- 14** Grønt – sunt og vakkert
- 16** Felleskjøpet og kundene
- 18** Tett på bonden
- 20** I bresjen for bonden
- 22** Felleskjøpet fra jord til bord
- 24** Vokser med kundene
- 26** Fôr til å lykkes med
- 28** Samkjørt – internt og med kundene
- 30** Industriløft for norsk landbruk
- 32** Fyrer mer med eget biobrensel
- 34** Mange muligheter

Årsmelding og regnskap

- 38** Årsmelding
- 46** Resultatregnskap
- 47** Balanse
- 49** Kontantstrømoppstilling
- 50** Noter til regnskapet
- 64** Erklæring fra styret og administrerende direktør
- 65** Revisors beretning
- 67** Kontrollkomiteens beretning for 2012
- 68** Ny konsernledergruppe

Felleskjøpet – konsern og samvirke

Felleskjøpet Agri har en omsetning på 11 milliarder og 2500 ansatte. Felleskjøpet er den viktigste leverandøren av driftsmidler til norsk landbruk og har i underkant av 100 butikker rettet mot bønder og forbrukere. Felleskjøpets virksomhet omfatter også eiendomsdrift, brød og bakevarer, samt utstyr til park, anlegg og kjæledyr.

Felleskjøpet er et samvirke eid av 43 000 bønder. Felleskjøpet er markedsregulator for og innkjøps- og salgssamvirke for medlemmene. I tillegg arbeider selskapet for å bedre bondens rammevilkår. Felleskjøpets hovedmål er å bidra til å styrke medlemmenes økonomi på kort og lang sikt.

Bonden er vant til å innrette seg etter skiftende årstider, vær som påvirker avlingen og endrede rammevilkår fra staten. For å mestre de skiftende forholdene kreves kompetanse, vilje og evne til endring. Felleskjøpet er bondens eget selskap, og endrer seg også, både når det gjelder driften og hvordan selskapet ser ut for omverdenen. Denne rapporten viser alle de ulike måtene Felleskjøpet endret seg på i 2012.

OMSETNING

11
MRD

FELLESKJØPET HAR

43 000
EIERE

Felleskjøpet i endring

I 2012 viste vi frem Felleskjøpet på en ny måte. Vi både overrasket og begeistret TV-seerne med stolte bønder som viste byboerne hvordan proffene tar seg av hagen. Nå foretar vi endringer i driften og forbereder store investeringer for å levere enda bedre – både til bonden og til forbrukeren. Felleskjøpet omsetter nå for over 11 milliarder, og morselskapet forbedret resultatet med hele 15 prosent før skatt sammenlignet med 2011. Butikk er den største bidragsyteren til overskuddet.

Å løfte Felleskjøpet og norske bønder frem i folks bevissthet er en viktig del av arbeidet med å styrke posisjonen til selskapet og våre medlemmer. Den nye strategien som ble grundig drøftet blant våre eiere og vedtatt av styret før jul 2011, rendyrker Felleskjøpets hovedoppgave: Å styrke medlemmenes økonomi på kort og lang sikt.

For å utføre oppgaven på best mulig måte, har vi utpekt følgende hovedområder:

- Aktivt medlemsengasjement med vekt på unge bønder
- Bondenytte og best mulig økonomiske resultater på gården
- Lønnsom utvikling innen Butikk, Grønt og Stormøllen
- Mer effektiv drift
- Videre utvikling av egne ansatte og ledere

Alt dette skal gjøres med høy bevissthet rundt kundens behov.

I 2012 har arbeidet med å iverksette strategien pågått for fullt og vi løfter konsernet på alle områder. En rekke tiltak gir allerede gode resultater, og effekten av det vi gjør vil bli større videre i strategiperioden frem mot 2016.

I arbeidet med strategien la våre eiere sterk vekt på å styrke Felleskjøpets posisjon i landbruksmarkedet. Det er gledelig å kunne fastslå at vi har lyktes med dette i 2012. Særlig innenfor ett av våre viktigste produktområder, kraftfôr, har utviklingen vært svært positiv. Ingenting gleder oss mer enn at våre kunder oppnår gode resultater med Felleskjøpets fôr. De gode fôrresultatene har utvilsomt bidratt

til den sterke økningen vi har hatt i kraftførsalget.

Satser på norsk matproduksjon

I 2012 vedtok styret å investere i industriutbygging som vil befeste konsernet som Norges største og viktigste foredler av kornprodukter. Norgesmøllene skal bygge en ny matmølle i Larvik. Møllen blir Nord-Europas mest moderne. Produksjonen vil dra nytte av at Felleskjøpets kornsilo ligger på samme sted. Vi foretar også en stor utvidelse av kraftfôrfabrikken på Kambo utenfor Moss. Det blir i realiteten en helt ny fabrikk med mer effektiv produksjon og store muligheter for produktutvikling. Vi starter byggingen av begge fabrikkene i 2013.

“ Norsk mat er viktig. Det må bli like vanskelig å fjerne matjord og kutte i landbruksbevilgningene som det er blitt å kutte i budsjettene til kollektivtransport i og rundt de store byene.

John Arne Ulvan
ADM. DIREKTØR

Investeringene har stor betydning for Felleskjøpet og våre datterselskaper, men også for Norge. En moderne innenlandsk fôr- og matmelindustri er en forutsetning for å sikre norsk kornproduksjon og at husdyrnæringen og forbrukerne får produkter basert på norske råvarer.

For Felleskjøpet er det viktig å ta ansvar for norsk matproduksjon. Men forutsetningene må være til stede. Bønder og næringsmiddelindustri må ha rammebetingelser som gjør det mulig å utvikle effektiv drift og gode arbeidsplasser. Felleskjøpet vil derfor i samarbeid med de andre landbruksorganisasjonene intensivere arbeidet med å skape politisk forståelse for disse utfordringene. Til syvende og sist handler det om Norges matvaresikkerhet.

Endringer og effektivisering

Vi må hele tiden utvikle Felleskjøpet for å sikre selskapets konkurransevne og videre vekst. I 2012 har vi satt i gang en rekke tiltak og endringsprosesser for å bedre driften og redusere kostnadene. Effektiviseringsprogrammet, som har fått betegnelsen Samkjørt, er ambisiøst. I 2013 er det forventet innsparinger på 75 millioner kroner, og arbeidet skal gi ytterligere resultater de kommende årene. Samkjørt-programmet vil innebære store endringer både internt i Felleskjøpet og i vår kontakt med leverandører og kunder. Her inviterer vi alle til å komme med forslag til gode løsninger.

Samling av alle konsernfunksjoner i nytt hovedkontor i Lillestrøm fra 2014/2015 vil bidra til ytterligere effektivisering.

Tett på kunden

I tillegg til å sikre vår konkurransekraft, skal vi gjøre det enklere å være kunde i Felleskjøpet. Målet er å komme tettere på kunden, ikke minst for å kunne tilby vår høye faglige kompetanse. Vi foretar en gjennomgang av vår kundeforhold og tilbyr nye verktøy som vil gjøre oss mer tilgjengelige og lettere å kommunisere med. Vi investerer i nytt telefonsystem, utvikler Min Side som individuell tjeneste for landbrukskunder på nett, lanserer kraftfôrbestilling via Felleskjøpets nye app for smarttelefoner og iverksetter en mentorordning for unge bønder.

Vi fornyer også butikkene våre for å gjøre Felleskjøpet enda mer attraktiv for forbrukerne. Den nye bybutikken som åpner i Åsane i Bergen i februar 2013 blir

Felleskjøpets nye utstillingsvindu både mot landbruket og forbrukermarkedet.

Engasjerte medlemmer

Engasjerte medlemmer er nødvendig for samvirket. Vi ønsker å lytte til våre medlemmer både når det gjelder de store linjene for selskapet og konkrete innspill til forbedringer. På kretsmøtene i 2012 ble strategien presentert og fikk stor oppslutning. Satsing på Helgeland, gjennomgangen av kontrollkomiteens funksjon og en kraftfôr-app er eksempler på konkrete saker som ble etterlyst på årsmøtet i 2012 og fulgt opp i ettertid.

Felleskjøpet og landbruket trenger særlig engasjementet og entusiasmen som unge bønder har når de tar steget inn i næringen. Unge bønder er derfor sterkt prioritert i Felleskjøpets medlemsarbeid. I 2012 har vi bedt bønder i etableringsfasen fortelle oss hvilke behov de har, og i 2013 vil Felleskjøpet lansere en rekke virkemidler for de som satser på landbruk.

Vi må alle vise frem mulighetene som norsk landbruk representerer. Og Felleskjøpet skal være den fremste til å bidra til gode resultater. Sammen skal vi øke forståelsen for norsk matproduksjon.

John Arne Ulvan
Adm. direktør

STRATEGI

Felleskjøpet skal være den ledende norske landbruksleverandøren med nordiske aktiviteter. Vi skal bidra til å utvikle et effektivt og variert landbruk gjennom å tilby varer, kompetanse og tjenester til bonden, bedrifter og forbrukere.

Felleskjøpet legger til rette for vekst og faglig utvikling for å skape attraktive arbeidsplasser som tiltrekker seg godt kvalifiserte og engasjerte medarbeidere.

Dette betyr:

- Aktivt medlemsengasjement med vekt på unge bønder
- Bondenytte og best mulig økonomiske resultater på gården
- Lønnsom utvikling innen Butikk, Grønt og Stormøllen
- Mer effektiv drift
- Videre utvikling av egne ansatte og ledere

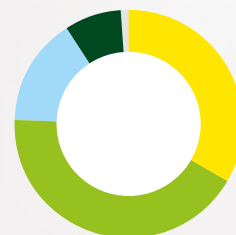
Alt dette skal gjøres med høy bevissthet rundt kundens behov.

VERDIENE

Disse verdiene skal være grunnleggende for all vår virksomhet:

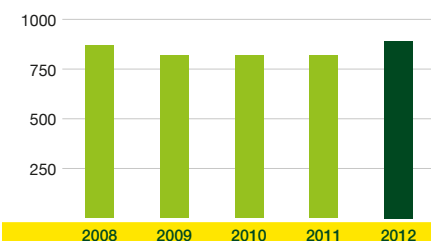
- Kvalitet
- Kompetanse
- Engasjement

- Handel 3,7 mrd
- Landbruk 4,7 mrd
- Stormøllen 1,7 mrd
- Grønt 0,9 mrd
- Annet 0,1 mrd

FELLESKJØPETS OMSETNING (NOK)

VOLUMUTVIKLING KRAFTFØR (tusen tonn)

FELLESKJØPETS KORNKJØP (tusen tonn)

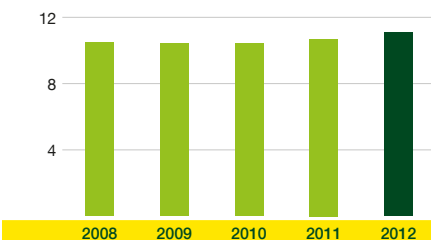

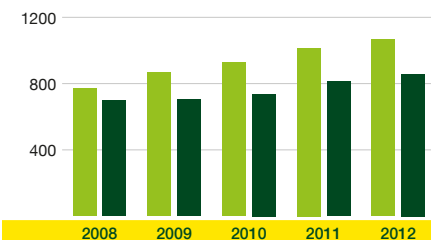
Nøkkelinformasjon om Felleskjøpet

ÅR	2012	2011	2010	2009	2008
Omsetning	11 106 124	10 718 183	10 393 218	10 350 011	10 492 322
EBITDA	643 665	637 477	694 016	653 283	570 233
Driftsresultat	383 395	383 173	441 094	411 521	333 344
Resultat før skatt	223 721	219 130	324 953	250 499	146 894
Årsresultat	158 651	118 786	227 155	190 253	95 490
Egenkapitalandel	34,2 %	31,9 %	33,1 %	30,5 %	27,0 %
Egenkapitalavkastning	6,9 %	5,6 %	11,4 %	10,2 %	5,4 %

OMSETNING (NOK mrd)

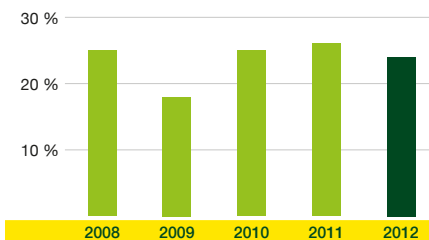

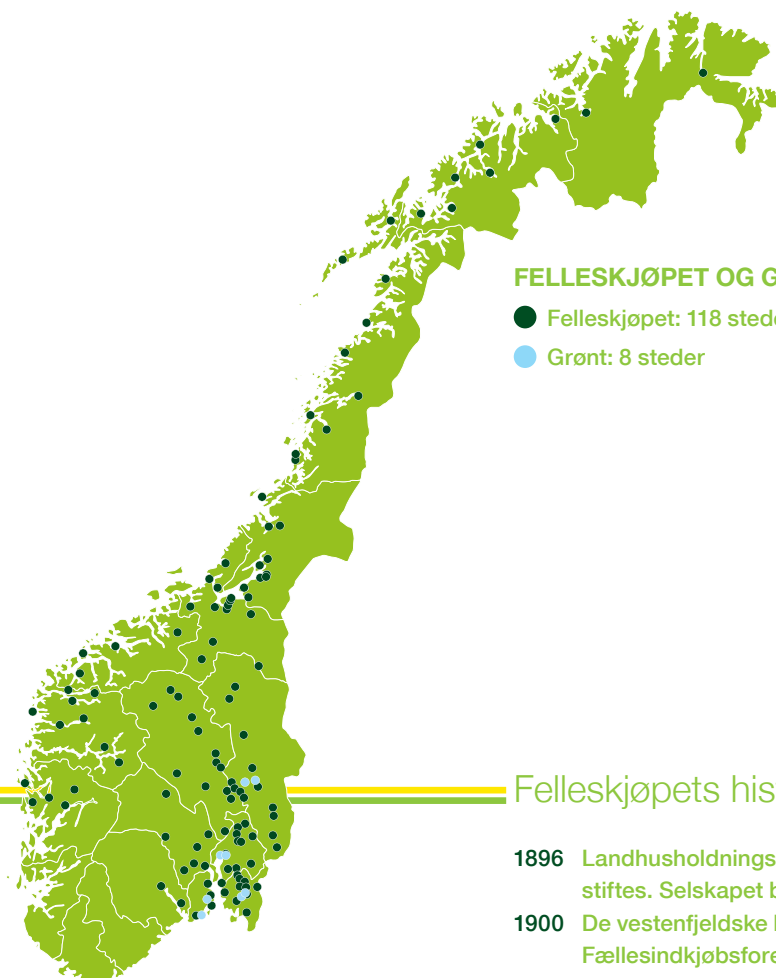
SALG GJENNOM BUTIKK (NOK mill)

■ Medlem ■ Ikke-medlem

MARKEDSANDEL TRAKTOR

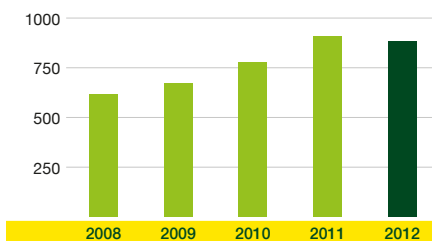

FELLESKJØPET OG GRØNT

- Felleskjøpet: 118 steder
- Grønt: 8 steder

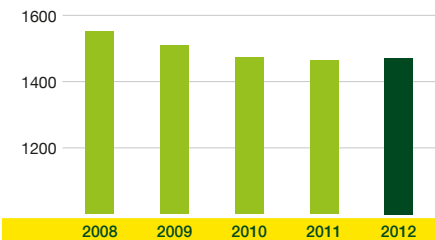
OMSETNING I GRØNT (NOK millioner)

Reduksjon i omsetning i 2012 knyttet til salg av Gaupen-Henger AS er anslått til 35 MNOK

Felleskjøpets historie

ANSATTE (MORSELSKAPET)

- 1896** Landhusholdningsselskabernes Fællesindkjøbsforening stiftes. Selskapet ble senere Felleskjøpet Østlandet
- 1900** De vestenfjeldske landhusholdningsselskabers Fællesindkjøbsforening stiftes. Selskapet ble senere Felleskjøpet Vestlandet
- 1900** Trøndelagen Landmannsforretning stiftes. Selskapet ble senere Felleskjøpet Trondheim
- 1920** Troms Felleskjøp stiftes
- 1973** Fusjon mellom Felleskjøpet Trondheim og Troms Felleskjøp
- 1999** Fusjon mellom Felleskjøpet Østlandet og Felleskjøpet Vestlandet. Selskapet Felleskjøpet Øst Vest etableres
- 2000** Fusjon mellom Felleskjøpet Øst Vest og Møre Felleskjøp
- 2007** Felleskjøpet Trondheim og Felleskjøpet Øst Vest fusjonerer og blir til Felleskjøpet Agri
- 2013** I dag er Felleskjøpet Agri det største av tre felleskjøp i Norge. De andre to er Felleskjøpet Rogaland Agder og Felleskjøpet Nordmøre og Romsdal. Norske Felleskjøp er eid av Felleskjøpet Agri og Felleskjøpet Nordmøre og Romsdal

Felleskjøpet i ny drakt

2012 var året da Felleskjøpet gikk til filmen for å gjøre folk mer kjent med selskapet og hva det står for. Merkevarerbygging er en prioritert oppgave og vil i 2013 blant annet vises gjennom en ny visuell profil.

Da John Deere-traktorene fylte TV-skjermene på sin vei til byen og blide bønder i Felleskjøp-antrekk ga en hjelpende hånd til hageeiere, var det mange i Norge som fikk øynene opp for Felleskjøpet. Profileringsfilmen «Bønder i by'n» var opptakten til en reposisjonering av en hundre år gammel merkevare.

Prioriterer merkevarebygging

Felleskjøpet er godt kjent som selskap, men få er klar over at Felleskjøpet er Norges 55. største konsern. Selskapet er kjent for sine traktorer og fôr, men i tillegg til driftsmidler til landbruket har selskapet bred aktivitet som spenner fra hundemat og gressklippere, via eiendomsdrift til brød og bakevarer.

Mye av dette er ukjent for folk flest, noe som gir Felleskjøpet potensial til å bli en enda sterkere merkevare. Derfor prioriterer

ledelsen nå arbeidet med merkevarebygging. Nordmenn flest skal bli bedre kjent med konsernets omfattende virksomhet og hva selskapet står for.

Stolt og attraktiv

Ved å satse på merkevarebygging ønsker Felleskjøpet å:

- Få kundene til å huske Felleskjøpet når de trenger hekksaks eller hagemøbler.
- Vise at Felleskjøpet er en attraktiv arbeidsplass.
- Gi konsernet oppmerksomhet i saker som handler om bøndenes rammevilkår.
- Profilere selskapets verdier og faglige kompetanse.
- Vise at Felleskjøpet er en naturlig samarbeidspartner både for bonde og forbruker.
- Skape stolthet hos ansatte og eiere.

De som kjenner Felleskjøpet innenfra er svært positive til selskapet. Målet er at også de som ikke kjenner selskapet så godt, etter hvert skal dele denne oppfatningen.

Synlige endringer

Flere tiltak for å styrke merkevarebyggingen er allerede i gang. Felleskjøpets avdelinger og butikker fikk nye skilt i 2012, og produktene blir mer aktivt profilert. Butikkkonseptet er i stadig utvikling og butikkene oppgraderes kontinuerlig.

I 2013 lanserer selskapet en ny visuell profil som skal sørge for at Felleskjøpet fremstår mer enhetlig i alle kanaler som beskriver virksomheten. Årsrapporten er første synliggjøring av den nye profilen, som vil prege all kommunikasjon og markedsføring av Felleskjøpet.

“ Vår nye profil vil gjøre Felleskjøpet og vår omfattende virksomhet kjent, også utenfor landbruket.

Siw Hauge
DIREKTØR KOMMUNIKASJON,
SAMFUNNSKONTAKT OG MERKEVAREBYGGING

Profilerer landbruket

Felleskjøpet arbeider for å sikre rammevilkårene for norsk matproduksjon og selskapets eiere. Muligheten for å nå frem overfor myndighetene og i opinionen blir større ved å fremstå som en sterk merkevare og et solid selskap i nordmenns bevissthet.

Bøndene og landbruket har solide røtter i det norske samfunnet, og folk flest har stor tillit til yrkesgruppen. Bøndene har stor omstillingsevne og er kunnskapsrike matprodusenter i en næring preget av rask teknologisk utvikling.

Det er en del av Felleskjøpets kommunikasjon og merkevarebygging å bidra til å vise frem den norske bonden på en måte som skaper stolthet i næringen og bidrar til økt forståelse for norsk matproduksjon.

GULLFISKEN TIL FELLESKJØPET

Over 800 000 seere fulgte med da Felleskjøpet vant Gullfisken for sin reklamefilm 2. februar 2013. Hele 48 prosent av alle som stemte, ga sin stemme til «Bønder i by'n».

Gullfisken er en publikumspris for reklamefilmer vist på de kommersielle TV-kanalene i Norge. De tolv nominerte filmene er valgt ut av en jury som kårer en sølvfisk hver måned gjennom året. Det er TV-seerne som stemmer frem sin favoritt under en direktesending, og vinnerfilmen blir kåret til årets gullfisk.

– Dette er en ekte lagseier, og vi er utrolig stolte over hva vi har fått til sammen. Vi har hatt et svært godt samarbeid med Try og Fante-film, sier Henrik Thoresen, direktør handel.

Felleskjøpets film «Bønder i by'n» var med etter å ha blitt kåret til sølvfisk i mars 2012. I tillegg ble Felleskjøpet nominert til prisen Årets markedsfører.

48
STEMTE PÅ
«BØNDER I BY'N» %

Inntar storbyene

Felleskjøpet åpner sine butikkdører mot storbyene. Første steg tas i Bergen, men selskapet arbeider også med etableringer i Oslo-området og Trondheim. Forbrukerne legger igjen stadig mer penger i Felleskjøpets butikker, som i 2012 nådde to milliarder kroner i omsetning.

Munnhullet «bønder i by'n» får ny mening når Felleskjøpet åpner sin nye store avdeling i Åsane, rett nord for Bergen sentrum. Avdelingen på 3000 kvadratmeter er planlagt fra grunnen av og vil danne mønster for Felleskjøpets fremtidige handelsvirksomhet. Traktorer og maskiner vises frem slik vi kjenner det fra bilbransjen, mens den 1000 kvadratmeter store butikken fremstår i en moderne og forbrukervennlig drakt. På taket, godt synlig ved innflyging til Flesland, kan man se verdens største Felleskjøpet-logo. Avdelingen i Bergen er Felleskjøpets nye vindu mot kundene.

Naturlig utvikling

Bonden er Felleskjøpets viktigste kunde og det selges mest landbruksvarer i butikkhandelen. Men butikkene lokker også stadig flere forbrukerkunder. I 2012 ble det foretatt over to millioner forbrukerkjøp i Felleskjøpets nesten hundre butikker over

hele landet. Til sammen sto forbrukerkjøpene for nesten 50 prosent av omsetningen.

Den økte tilstrømningen av forbrukerkunder er bakgrunnen for at Felleskjøpet satser sterkere i bynære områder. Flere av Felleskjøpets butikker ligger allerede svært sentralt, som i Skien, Larvik, Steinkjer, Ålesund og Tromsø. En enda sterkere satsing i byene er naturlig med det omfanget forbrukerhandelen nå har fått.

Film-hjelp

Butikksalget økte med over fem prosent i 2012 og passerte en milepæl med en omsetning på mer enn to milliarder kroner. Felleskjøpet tar markedsandeler innenfor flere varegrupper.

Felleskjøpets profilfilm, som ble lansert våren 2012, fikk mange flere til å ta turen

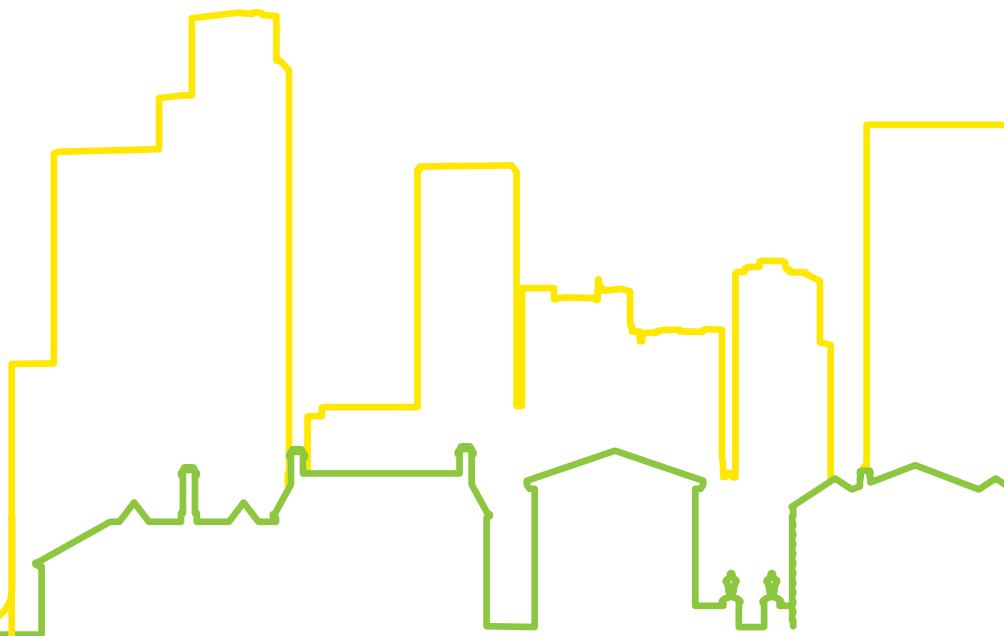

Takk til alle som bidro

med traktorer og utstyr til innspillingen av Felleskjøpets reklamefilm.

Henrik Thoresen
DIREKTØR HANDEL

til Felleskjøpet og bidro til sterk økning i salget. Filmen bidro til bedre kjennskap og økt bevissthet om Felleskjøpet. Drahjelp fra filmen kunne måles direkte i salget. For eksempel steg salget av hageprodukter i høysesongen april-juli med 11 prosent i forhold til samme periode året før. Enkeltprodukter, som gressklippere fra John Deere og Viking, oppnådde 60–100 prosent salgsøkning.

Nettbutikk og bondens egen side på nett

Felleskjøpet åpner ny nettbutikk mot forbrukerne på forsommeren 2013. Nettbutikken vil i første omgang tilby utstyr til hest. Dette er ikke tilfeldig, for slike produkter selges i stadig større grad via netthandel. Produktspekteret vil deretter bli gradvis utvidet.

Netthandel er imidlertid ikke noe nytt for selskapet. Felleskjøpets landbrukskunder handler store mengder driftsmidler via kundeportalen Min Side. I 2012 ble det gjort over 50 000 nettkjøp for til sammen nesten 1,4 milliarder kroner. Min Side er bondens egen side på nett som gir oversikt over den enkeltes samhandling med Felleskjøpet. Nettsidene tilbyr dessuten nyttig informasjon til hver enkelt bonde.

OPPGRADERER BUTIKKER

Felleskjøpet har oppgradert følgende butikker i 2012:

- Kløfta
- Størsteinnes, nye lokaler
- Sandnessjøen, nye lokaler
- Stryn
- Sortland, nye lokaler
- Grue, nye lokaler
- Namsos
- Kyrksæterøra, ny avdeling
- Lena

Medregnet den nye avdelingen i Bergen, er det planlagt nybygg, ombygging og oppgradering av 14 Felleskjøp-butikker i 2013.

MILEPÆL

Omsetningen i Felleskjøpets butikker økte med seks prosent i 2012 og passerte en milepæl med et salg på over to milliarder kroner. Forbrukerkategoriene hage og uterom, kjæledyr og friluftsliv sto for til sammen 25 prosent av omsetningen.

OMSETNING
ØKTE MED

+6
%

Størst i heste-Norge

Felleskjøpet er landets største leverandør av hestefôr og står sterkt i hele heste-Norge, både hos proffene i travmiljøet, på ridesentrene og blant hestejenter.

Hos Felleskjøpet har hesteeiere over hele landet tilgang på topp fôr og bred kompetanse på fôring og stell av dyr. I tillegg tilbyr et stort antall av Felleskjøpets butikker også hesteutstyr. Mange steder er Felleskjøpet samlingspunkt for hesteinteresserte, enten det er hestejentene og deres foreldre som trenger gode råd om hvordan de best skal ta vare på sine firbeinte venner, eller «hestekarere» som ønsker å slå av en prat.

Interessen for hest er stor og nye tall viser også at heste-Norge er større enn tidligere antatt. Norsk senter for bygdeforskning la i 2012 frem en kartlegging som anslår at det er nesten 50 000 hesteeiere og 125 000 hester her i landet. Med alle varer og tjenester dette utløser, representerer hest et milliardmarked.

Ernæringsspesialisten

Trav- og galopphester er toppidrettsutøvere som trenger riktig ernæring, trening og stell. Svært mange av de suksessrike travstallene i Norge benytter Champion-fôr og Felleskjøpet er størst i dette markedet. Salget av dette merket økte med nær åtte prosent i 2012.

Bakgrunnen er Felleskjøpets sterke kompetanse på ernæring og produktutvikling, ikke minst gjennom Felleskjøpet Fôrutvikling. Champion produseres i et bredt sortiment med høy teknologisk og hygienisk kvalitet. Det er tett kontakt med Universitetet for miljø og biovitenskap og Norges Veterinærhøgskole, blant annet med årlige kurs for veterinærstudenter. Felleskjøpet inngår nå også faglig samarbeid med Rikstotoklinikken ved Bjerke travbane, Norges største klinikk for travhester.

Felleskjøpets fagmøter om ernæring og hestehold er svært populære, og hvert år deltar nær tusen interesserte på møtene som Felleskjøpet arrangerer alene eller i samarbeid med hesteklubber, hestesentre og andre.

Hesteutstyr – i butikk og på nett

I tillegg til å være dominerende på kraftfôr, er Felleskjøpet også stor på alle typer utstyr til hest i sine butikker. I løpet av 2013 vil hesteutstyr bli et pilotprosjekt for Felleskjøpets oppgraderte nettbutikk.

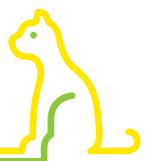
FOR HUND OG KATT

Felleskjøpet tilbyr fôr med høy kvalitet og råd om dyrehold til eiere av hund og katt.

Selskapet satser på å tilby dyreeiere mer enn bare fôr. I 2012 arrangerte Felleskjøpet en rekke hundedager med førstehjelpskurs og helsesjekk av hund.

Felleskjøpet har utviklet hundefôret Labb som er markedsleder i Norge på tørrfôr til hund. Fôret ble lansert i 1996 og hadde 15-årsjubileum i 2012. Lanseringen var starten på Felleskjøpets suksess med egenutviklet norsk kjæledyrmat.

Katteiere tar stadig oftere veien innom Felleskjøpet. Salg av kattefôret MatMons var i 2012 på sitt høyeste siden introduksjonen i 2000, og Felleskjøpet øker sin markedsandel også innen kattermat.

Grønt – sunt og vakkert

Mange vet de får hagejord, spade og plenklipper på Felleskjøpet. Men visste du at Felleskjøpet også legger grunnlaget for gode grønnsaker, frukt og bær? Og at fotballbaner, golfbaner og skiløyper er anlagt med utstyr fra Felleskjøpet?

Felleskjøpet har mange selskaper og stor aktivitet i grøntsektoren i Norge, Sverige og Danmark. Alt er samlet i det heleide datterselskapet Grønt AS, som er en del av kjernevirksomheten i konsernet. Med basis i Felleskjøpets brede kompetanse på alt som spirer og gror, tilbys produkter og tjenester som skaper sunne og vakre verdier.

Grønt omfatter en rekke selskaper med spisskompetanse og spesialutstyr for profesjonelle aktører og forbrukermarkedet. Aktiviteten omfatter alt fra friland og veksthus, via park og anlegg til hus og hage.

Proffmarkedet står for vel 70 prosent og forbrukermarkedet for nær 30 prosent av omsetningen.

Enklere i hagen

Felleskjøpet og Nordic Garden introduserte i 2012 et helt nytt konsept – «Bare jord» – som gjør hagearbeidet enklere. Som navnet forteller, inneholder produktet kun jord som er laget av kompostert hageavfall og torv. Hageeiere kan blande «Bare jord» med ulike typer gjødsel og få jord tilpasset sine egne behov, enten den skal brukes til roser, rhododendron, grønnsaker eller andre vekster. Nordic Garden og Felleskjøpet er alene om konseptet, som har fått god respons i i fagmiljøene og hos forbrukeren.

Krevende for yrkesdyrkere

For produsenter av grønnsaker, frukt, bær og blomster, både på friland og i veksthus, har 2012 vært et krevende år. I hele Skandinavia var det vanskelige værforhold, og økende konkurranse fra utlandet presser lønnsomheten hos produsentene. Dette påvirker også aktiviteten til Norgro og Weibulls Horto, som forsyner proffmarkedet med frø, planter og driftsmidler i henholdsvis Norge og Sverige.

Norgro arbeider aktivt med å utvikle det norske markedet for grønnsaker, frukt og bær sammen med yrkesdyrkerne, blant annet ved å satse på norskforedledede sorter. Norgro er også en stor aktør på settepoteter. Her er det rom for videre vekst, og det arbeides med å øke kontraksarealet for settepoteter.

Bjerknes Maskinforretning, som er Norges fremste fagmiljø og ledende leverandør av pakkeriutstyr og spesialmaskiner til frukt-, bær- og grønnsaksproduksjon, hadde et av sine beste år i 2012.

Suksess på bane og i spor

Salg av utstyr og driftsmidler til golf- og fotballbaner ble mer enn doblet i 2012. Blant annet er sand til idrettsanlegg blitt et produkt Grønt satser på. Det skal leveres 4200 tonn

sand til nye Haugesund stadion i 2013. Reinhardt Maskin, som blant annet forhandler John Deere-maskiner, er Norges ledende leverandør av traktorer og småmaskiner til park- og idrettsmarkedet. Også Antra er størst i sitt marked for preparerings- og løypemaskiner til alpint og langrenn.

2013 et omstillingsår

2013 blir et omstillingsår for flere av selskapene i Grønt, som vil styrke virksomheten på lengre sikt. Blant de større tiltakene er samlokalisering av virksomheten i Nordic Garden, Degernes Torvstrøfabrikks oppkjøp av en torvmyr i Sverige og utvikling, kostnadskontroll og synergier mellom selskapene.

GRØNT-SELSKAPENE

(alle er aksjeselskap)

- Antra
- Bjerknes Maskinforretning
- Degernes Torvstrøfabrikk
- Nordic Garden
- Norgro
- Ole Chr. Bye
- Reinhardt Maskin
- Weibulls Horto (Sverige)

Grønt har
spisskompetanse
og spesialutstyr for proffer
og forbrukere.

Roy Bonnegott
DIREKTØR I GRØNT

Felleskjøpet og kundene

Fôr, mineralgjødning, korn og John Deere er Felleskjøpets viktigste produkter. I tillegg tilbyr butikkene et bredt spekter av varer til bønder og forbrukere: Hundemat, arbeidstøy, gressklippere, jord og bark. I tillegg kommer brød og mel fra Stormøllen.

BONDEN OG FORBRUKEREN

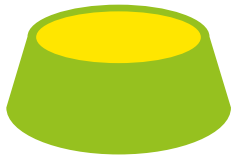
Felleskjøpet har lang tradisjon som totalleverandør til bonden. Gjennom butikkjeden får forbrukere tilgang til produkter og kompetanse basert på bondens erfaring.

Mottatte kunde- henvendelser

518 000

Solgte sekker
hundemat

380 800

Kraftfôrleveranser
(tonn)

876 000

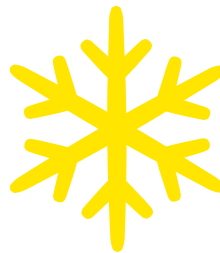
Solgte sekker
jord og bark

533 000

Tonn korn
mottatt

632 600

Solgte snøfresere

1 781

Solgte gressklippere
og plenetraktorer

8 129

Solgte meiseboller

614 000

Felleskjøpet-
dresser solgt

30 125

Stormøllen:
Solgte brød

50

Millioner

Tett på bonden

Med over hundre avdelinger, gode rådgivere og finmasket distribusjon er Felleskjøpet der bonden er. Nå vil nye løsninger gjøre Felleskjøpet enda mer tilgjengelig i vår digitale hverdag. Alt for at bonden skal få mest mulig ut av driften.

I selskapets strategi er det en viktig ambisjon at bonden skal oppleve Felleskjøpet som sin naturlige samarbeidspartner. Nærhet, gode produkter, sterk faglig kompetanse og effektiv drift ligger til grunn for ambisjonen. I tillegg er det bare Felleskjøpet som tilbyr alt på ett sted. Som totalleverandør av driftsmidler kan Felleskjøpet skreddersy løsninger for sine kunder – både når det gjelder føring, mekanisering og landbruksbygg.

Enklere å være kunde

Felleskjøpet startet i 2012 utvikling av flere digitale produkter for å gjøre det enklere for kundene. I september åpnet kundeportalen i ny versjon – Min Side, som er tilrettelagt for informasjon til den enkelte kunde. I 2013 kommer også Felleskjøpets kraftfôr-app for bestilling av kraftfôr via smarttelefon. I butikkene legger selskapet stadig bedre til rette for både landbruks- og forbrukerkunder.

Varer til rett tid

Hver dag året rundt sørger Felleskjøpet for å skaffe de driftsmidler og tjenester som bonden er avhengig av. Et stort apparat ligger bak utkjøring av kraftfôr, gjødsel, såvarer og andre varer. Det samme gjelder kornhøsten. I de mest hektiske periodene tar Felleskjøpets 48 kornmottak imot godt over 100 000 tonn korn i uka, tørker det og sender det videre til produksjons- og transittanlegg over hele landet.

Hjelp når det trengs

Knapt noe koster mer for bønder og entreprenører enn ikke å få utført arbeidet fordi maskiner har røket. Derfor har Felleskjøpet et stort serviceapparat med 40 verksteder i sitt område. Felleskjøpets kunder tegner stadig oftere service- og vedlikeholdsavtaler, og Felleskjøpet er først i Norge med å tilby femårsgaranti for John Deere traktorer og treskere.

ÅRETS UNGE BONDE

Felleskjøpet gikk i 2012 inn som partner i Grønn utdanning, som arbeider for rekruttering til landbruksfagene og står bak kåringen av Årets unge bonde.

Grønn utdanning er en av mange organisasjoner og aktiviteter som Felleskjøpet støtter, for å bidra til markedsføring og rekruttering til landbruket. Blant de andre organisasjonene er Norges Bygdeungdomslag og 4H.

Samfunnsansvar

Støtten til ungdoms- og interesseorganisasjoner er en del av Felleskjøpets arbeid for å styrke landbruket og selskapet i samsvar med satsingen på unge bønder. Økt engasjement på dette området er en naturlig del av det samfunnsansvaret Felleskjøpet ønsker å ta som en av de største aktørene i norsk landbruk.

Å rekruttere nye bønder er jobb nummer én for landbruket.

Jan Kollsgård
DIREKTØR MEDLEM

SATSER PÅ UNGE BØNDER

Norsk landbruk er sterkt avhengig av å rekruttere nye brukere inn i næringen. Felleskjøpet har derfor startet et arbeid med å legge forholdene bedre til rette for unge bønder.

I 2012 ble unge bønder i alle regioner invitert til å fortelle om sin hverdag og utfordringer, og hvilke forventninger de har til Felleskjøpet. Det hele ble avsluttet med Felleskjøpets samling i forbindelse med Agroteknikk-utstillingen i november, der 130 unge bønder fra hele landet deltok.

Felleskjøpet har lenge hatt en etableringsbonus for nye bønder. Nå benyttes innspillene som bøndene er kommet med til å utforme flere tilbud og løsninger spesielt rettet mot unge bønder i etableringsfasen. Et av tilbudene blir en egen mentorordning, der Felleskjøpets rådgivere vil bistå nye bønder som ønsker det.

Unge handler mye

Medlemmer under 40 år utgjør 11 prosent av medlemsmassen i Felleskjøpet, men de står for 15 prosent av handelen med landbruksvarer. Ifølge AgriAnalyse er det hvert år vel 400 overdragelser av gårdsbruk i reell drift der den nye brukeren er under 40 år. Dette stemmer godt med tall for etableringsbonus i Felleskjøpet, som gis til ca. 350 brukere pr. år.

I bresjen for bonden

Norsk matproduksjon forutsetter at bøndene og næringsmiddelindustrien har rammevilkår som gjør det mulig å drive effektivt og lønnsomt.

Felleskjøpet arbeider aktivt for å bedre rammevilkårene for å styrke bondens økonomi. Det gjør selskapet i nært samarbeid med andre aktører i næringen. Dette handler ikke bare om Felleskjøpet og selskaps medlemmer, men like mye om norsk matvaresikkerhet.

Det er ingen selvfølge at det er en omfattende matproduksjon i Norge. Jordbruk er krevende i et land oppunder polarsirkelen, der somrene er korte, terrenget bratt og jordene små. Uten politiske virkemidler er det ikke mulig for norske bønder å konkurrere med andre deler av verden som har bedre forutsetninger. Men bøndene har gode støttespillere. Forbrukerne ønsker norsk mat og et levende landbruk over hele landet.

Utviklingen må snus

Storingsflertallet vil øke matproduksjonen i takt med befolkningsveksten, tilsvarende

20 prosent frem mot 2030. Faktum er imidlertid at produksjonen har stagnert, og for viktige typer produksjon gått tilbake. Det er behov for å styrke økonomien i jordbruket for å snu utviklingen, og Felleskjøpet ønsker å bidra til dette.

Det er avgjørende at både bøndene og næringsmiddelindustrien sikres tilstrekkelige rammevilkår. Primærjordbruket og industrien er avhengig av hverandre, og begge trengs for å sikre norskbasert produksjon og nasjonal matvareberedskap.

Kornøkonomien

Felleskjøpet er særlig opptatt av utviklingen i verdikjeden for korn, der lønnsomheten er sterkt presset både hos kornprodusentene, i industrien og hos bakeriene. Kornarealet er redusert med over 600 000 dekar siden begynnelsen av 1990-tallet, og avlingsfremgangen har stagnert. Svak

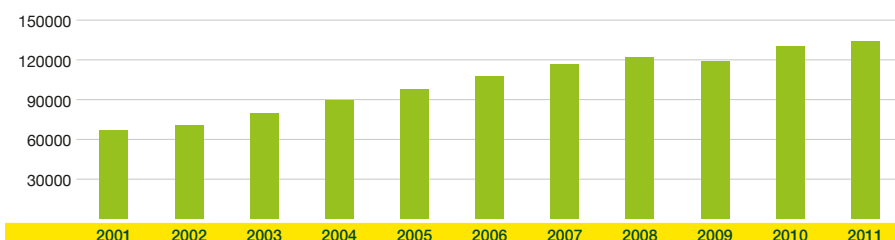
lønnsomhet er en åpenbar årsak til nedgangen. Interessen for å investere i grøfting, kalking, plantevern og bedre utstyr er lav når innsatsen ikke betaler seg. Felleskjøpet ønsket derfor et løft i kornøkonomien og et investeringsprogram for grøfting i årets jordbruksoppgjør. Resultatet ga dessverre ikke den nødvendige styrkingen av økonomien, men det er gledelig at tilskudd til grøfting blir gjeninnført fra 2013.

Norske Felleskjøp gjennomfører en ny analyse av økonomien i kornproduksjonen foran jordbruksoppgjøret i 2013. Felleskjøpet har også tatt initiativet til et prosjekt i Norsk Landbruksrådgivning om hvordan kornøkonomien kan styrkes uten å svekke økonomien i andre typer produksjon.

Fraktutjevning

Transport er kostbart i Norge og for Felleskjøpets medlemmer betyr utjevning av

IMPORT AV BRØD OG BRØDVARER 2001–2011 (tonn)

Inntjeningen i norsk landbruk er for dårlig. Dette kan bedres både gjennom økte priser og økte bevilgninger over statsbudsjettet.

Einar Enger
STYRELEDER

fraktkostnader mye. De offentlige bevilgningene har ikke holdt følge med kostnadsøkningen i transportsektoren, og Felleskjøpet har de siste årene arbeidet svært aktivt for å styrke fraktutjevningen for kraftfôr. I forbindelse med jordbruksoppjøret ble det vedtatt en ny fraktmodell, og bevilgningene ble økt med 40 millioner kroner. I tillegg ble tilskudd til frakt av korn fra innlandet til kystanlegg fjernet, noe som fører til en lite rasjonell varestrøm. Dette er saker Felleskjøpet arbeider videre med.

Gode faglige løsninger

Felleskjøpet arbeider for bondens rammevilkår på en rekke fagområder. På områder som lagring av gjødsel, bruk av plantevernmidler, håndtering av avfall og sikker bruk av redskaper og utstyr, har Felleskjøpet tett dialog med myndighetene for å finne gode løsninger både for bonden og samfunnet.

IMPORT TRUER NORSK BRØD

Raskt økende import av bakevarer er en stor utfordring for norske matmelprodusenter og bakerier. Utviklingen truer lønnsomheten i næringen og kan på sikt også redusere behovet for norsk matkorn.

Importen av brød og brødvarer er mer enn fordoblet på ti år. Mye av varene importeres med svært lav toll, og for norske produsenter er det vanskelig å konkurrere med utenlandske leverandører som har lavere kostnader og en helt annen størrelse på industrien. Situasjonen er alvorlig for norske møller og bakerier.

Økt import har ført til at forbruket av matkorn i Norge går ned med omlag to prosent i året. Dette rammer norske kornprodusenter, som i de siste 30–40

årene har lagt mye arbeid i å dyrke frem norsk matkorn av god kvalitet.

Norske Felleskjøp foretar en analyse av økonomien i hele varekjeden fra kornprodusent, via matmelproduksjon til ferdige bakevarer, som skal være ferdig våren 2013. Analysen vil være et viktig grunnlag for Felleskjøpets arbeid overfor myndighetene, blant annet foran jordbruksforhandlingene i 2013, for å sikre rammevilkårene i kornsektoren.

FELLESKJØPET OG RAMMEVILKÅR

Felleskjøpet har bidratt til økt tilskudd til grøfting og frakt av kraftfôr. I 2013 arbeider selskapet for økt støtte til kornbøndene.

Felleskjøpet fra jord til bord

Det foregår en konsolidering både blant bondens leverandører og kunder. Virksomheter blir kjøpt opp og færre, større aktører får stadig større innflytelse. Felleskjøpet står for storinnkjøp og videresalg av driftsmidler til bonden, noe som er med på å gi bonden bedre vilkår. Felleskjøpet dekker behovene i hele verdikjeden fra jord til bord, noe som også kommer forbrukeren til gode.

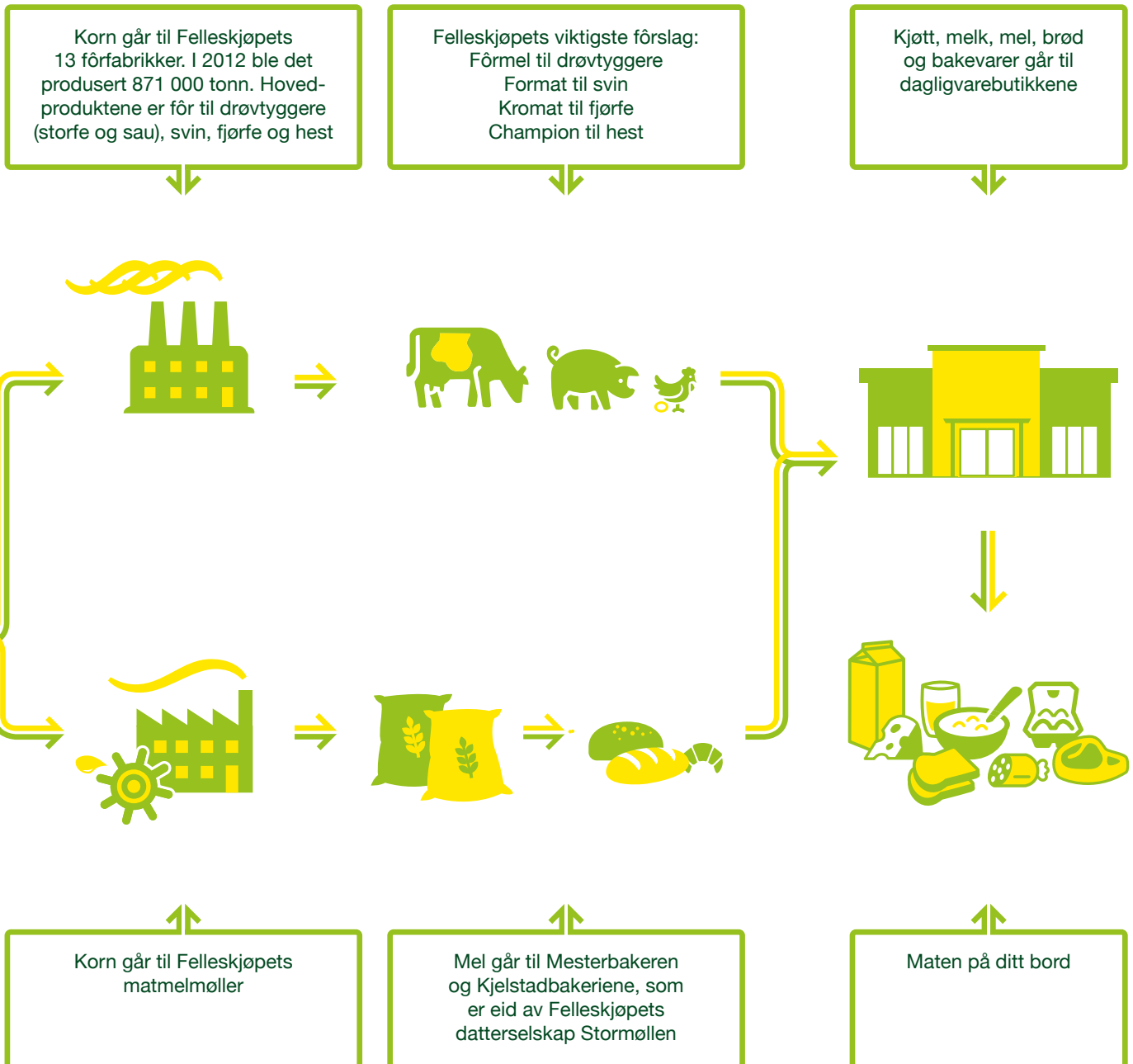

↑↑
Felleskjøpet leverer traktor som pløyer åkeren. Felleskjøpet selger såkorn, gjødsel og plantekultur.

↑↑
Felleskjøpet selger treskere.

↑↑
Felleskjøpet transporterer kornet.

↑↑
Felleskjøpet tar imot korn, tørker og oppbevarer det.

Vokser med kundene

Grovbrød fra Mesterbakeren gikk sin seiersgang gjennom forbrukertester, folk fikk økt appetitt på ferske håndverksbrød, og bakeentusiastene falt for Møllerens Oreokake og ferdige kakerører.

Slik var utviklingen i forbrukertrendene med på å prege 2012 hos Norgesmøllene, Mesterbakeren og Norgesbakeriene. Selskapene inngår i Stormøllen og utgjør Felleskjøpets næringsmiddelvirksomhet.

Som leverandør av mel, brød og bakevarer til NorgesGruppen og REMA 1000 er selskapene med på den sterkeste veksten i det norske dagligvaremarkedet. Både ved hjelp av egen produktutvikling og tett samarbeid om nye produkt- og salgskonsepter, vokser Norgesmøllene og Mesterbakeren sammen med kundene. Gjennom REMA 1000 er Norgesmøllene leverandør også til Bunnpris-kjeden. I tillegg inngikk Norgesbakeriene i 2012 ny avtale med ICA Norge. Norgesbakeriene har også betydelige leveranser til storhusholdning, kiosker og bensinstasjoner.

Det er imidlertid sterk konkurranse innenfor mel, brød og bakevarer, og 2012 var et utfordrende år i varekjeden med økende import og skjærpede marginer.

Sunt, godt...

Nordmenns brødvane preges av at forbrukerne fokuserer stadig mer på sunne matvarer. Salget av grovt og fiberrikt brød øker. Det samme gjør ferske og mer håndlagede brødvarer. Mesterbakeren har tilpasset seg utviklingen.

Mesterbakerens Grovbrød ble kåret til det sunneste brødet med størst fiberinnhold i to store tester høsten 2012 utført av NRKs Forbrukerinspektørene og Dagbladet. I 2012 ble også Mesterbakerens nye ferskvarekonsept med ekte surdeigsbrød bakt i steinovn innført i REMA 1000-butikker over hele landet. I enkelte områder utgjør nå slike brød 25 prosent av salget.

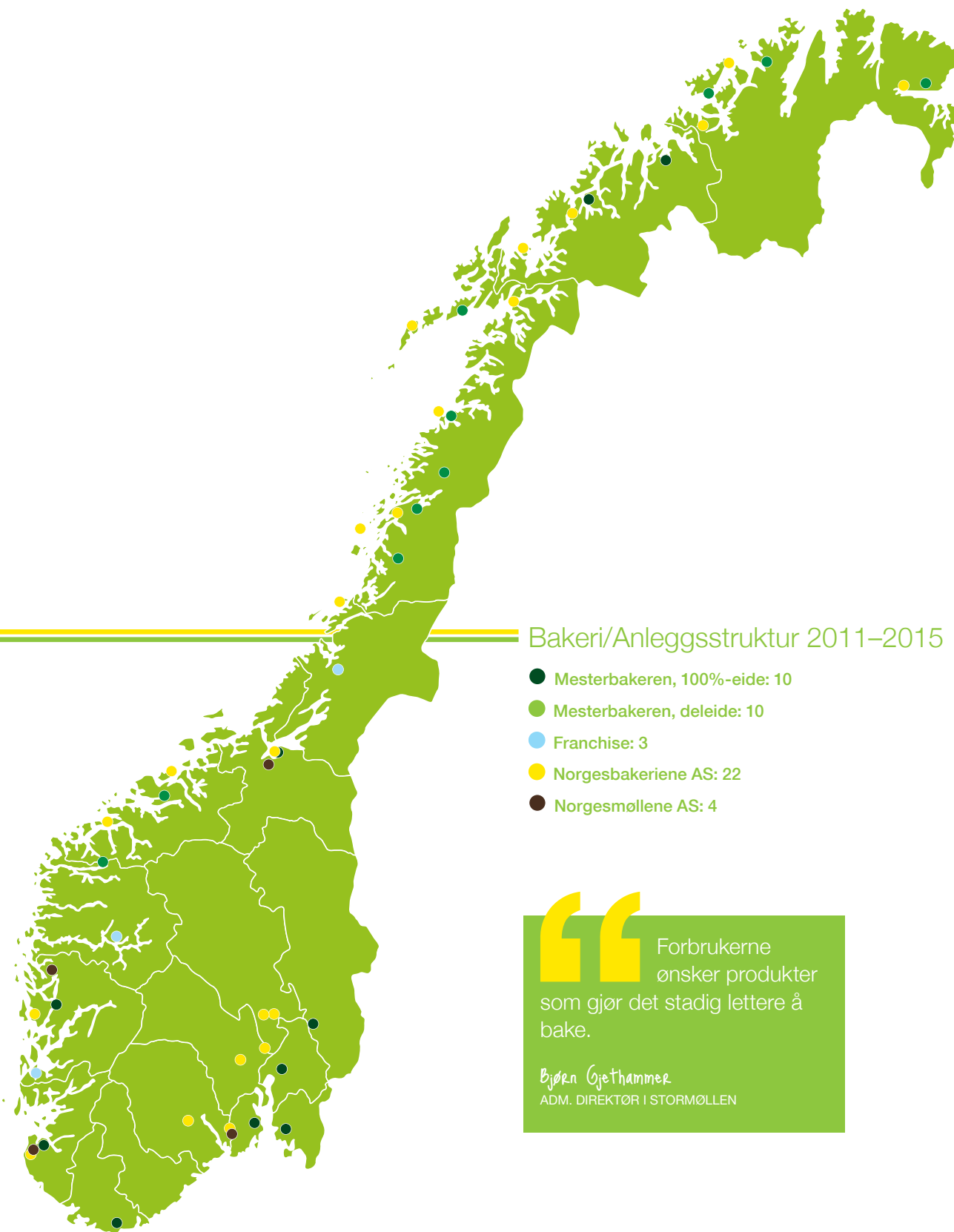
Generelt er salget av antall brød flatet ut, men omsetningen i det norske markedet øker fordi forbrukerne velger dyrere brødsorter. Mesterbakeren får ekstra effekt av det nye forbrukermønsteret etter hvert som REMA 1000 bygger om sine butikker med ny, spennende presentasjon av brødvarer. De nye trendene skaper imidlertid

utfordringer i forhold til logistikk og anleggsstruktur, noe Mesterbakeren arbeider for å løse.

... og lettvin

Salget av Møllerens mel og melprodukter kom i 2012 opp på samme nivå som i 2010. Norgesmøllene har dermed tatt tilbake markedsandeler i et fallende totalmarked, og har nå ca. 60 prosent av markedet. Den store endringen de siste årene er at NorgesGruppen har overtatt som ny hovedkunde etter tapet av leveranser til COOP. Med den utviklingen som har vært hos kjedene, har dette totalt sett styrket Norgesmøllene.

Forbrukerne ønsker produkter som gjør det stadig lettere å bake. Ferdige kakerører gjorde for alvor sitt inntog på det norske markedet i 2012, mens salget av blandinger som er laget for at kunden selv kan mikse ingrediensene flatet ut. Oreokake ble et av årets mest populære bakeprodukter. Kakemiksen er resultatet av et merkesamarbeid mellom Møllerens og Kraft.

Bakeri/Anleggsstruktur 2011–2015

- Mesterbakeren, 100%-eide: 10
- Mesterbakeren, deleide: 10
- Franchise: 3
- Norgesbakeriene AS: 22
- Norgesmøllene AS: 4

Forbrukerne
ønsker produkter
som gjør det stadig lettere å
bake.

Bjørn Gjøthammer
ADM. DIREKTØR I STORMØLLEN

Fôr til å lykkes med

2012 har vært et meget godt kraftfôrår for Felleskjøpet. Kundene har oppnådd svært gode resultater, og salget er økt med over 70 000 tonn. Noe av økningen må tilskrives et svakt grovfôrår i 2011.

Melkeprodusent Øyvind Talberg i Skjeberg i Østfold har brukt fôr fra Felleskjøpet i 30 år, og de siste to årene har han hatt landets høyest ytende besetning. I 2011 melket hans 36 kuer i gjennomsnitt 11 542 kg. Også i 2012 ligger ytelsen på minst samme nivå.

– Jeg er er ganske kravstor når det gjelder fôr, men har aldri hatt noe å klage på når det gjelder Felleskjøpets kraftfôr. Det viktigste er at føret er smakelig og har god struktur, og her har Felleskjøpet levert bra. Jeg er godt fornøyd, sier Talberg.

Topper alle lister

Talberg er ikke alene. Rankingen over landets beste husdyrbesetninger viser med all tydelighet at de som bruker Felleskjøpets kraftfôr oppnår gode resultater.

Her er noen fakta fra Felleskjøpets markedsområde i 2011/2012:

- Blant besetninger med høyest melkeytelse benytter åtte av ti produsenter fôr fra Felleskjøpet. Andelen er like høy innenfor alle besetningsstørrelser.
- Produsenter med Felleskjøp-fôr tok tre gull, tre sølv og to bronse på Ingris-statistikken over de beste svinebesetningene. I alt 18 av de 25 beste besetningene brukte fôr fra Felleskjøpet.
- Også Felleskjøpets fjørfekunder oppnår gode resultater, noe som har bidratt til sterk salgsøkning for fjørefôr.

Kraftføret er bare en av mange faktorer for å oppnå gode produksjonsresultater. Dyr, miljø og ikke minst brukeren selv, er selvfølgelig avgjørende. Her tilbyr Felleskjøpet sine rådgivere som dyktige samarbeidspartnere.

Sterk salgsøkning

De gode resultatene har hatt sterk positiv innvirkning på kraftførsalget i 2012. Totalt solgte Felleskjøpet 876 000 tonn kraftfôr. Det er en økning på over 70 000 tonn, som tilsvarer en stor norsk kraftfôrfabrikk.

Drøvtyggerfôr har hatt størst volumvekst, noe som delvis kan tilskrives dårlige grovfôravlinger i 2011 som ga økt behov for kraftfôr til både storfe og småfe i 2012. Også for svinefôr har Felleskjøpet hatt salgsøkning og styrket sin posisjon i et stagnende marked. Salget av fjørefôr økte med nær ti prosent, og for første gang solgte Felleskjøpet mer kraftfôr til fjørfe enn til gris.

God og stabil kvalitet

Mye av årsaken til gode produksjonsresultater og godt salg har vært stabil og god drift ved fabrikkene. Gjennom hele året er det produsert kraftfôr med høy kvalitet til

I FRONT PÅ FÔRKUNNSKAP

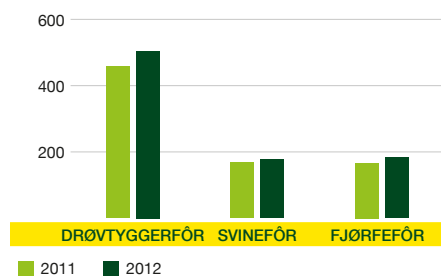
Ingen i Norge satser mer på forskning og utvikling av fôr til produksjons- og kjøledyr enn Felleskjøpet. Arbeidet ledes av Felleskjøpet Fôrutvikling, som er Felleskjøpenes felles FoU-selskap. Felleskjøpet Fôrutvikling utvikler løpende nye produkter tilpasset bondens og markedets behov. Et av de interessante produktene som ble lansert i 2012, var et nytt fôr til melkekyr som øker fettinnholdet i melken. Fôret bidrar til å imøtekomme den store etterspørselen etter melkefett i kjølvannet av økt salg av smør og fløte, og gir bedre lønnsomhet for produsentene.

Ved å samarbeide med forskningsmiljøer og fôrprodusenter internasjonalt, sikrer Felleskjøpet Fôrutvikling at norske husdyrbrukere får tilgang til fôr og løsninger som ligger helt i front.

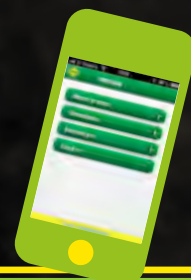
alle dyreslag. I tillegg har Felleskjøpets fagpersonell, som er ledende innenfor bransjen, gjort en stor jobb.

Programmet Samkjørt og nye investeringer i kraftfôrfabrikkene vil gi økt kostnadseffektivitet og sikre Felleskjøpets konkurransekraft i kraftfôrmarkedet.

SALG AV KRAFTFÔR (tusen tonn)

Felleskjøpets app for kjøp av kraftfôr

Samkjørt – internt og med kundene

Ved å endre egen drift vil Felleskjøpet spare betydelige kostnader. Gevinsten skal komme medlemmene og kundene til gode.

I 2011 foretok Felleskjøpet en omfattende gjennomgang av produksjon, logistikk og kundekontakt som avdekket betydelige innsparingsmuligheter. Effektiviseringsprogrammet Samkjørt ble etablert for å styrke selskapets konkurransekraft, etter en grundig prosess mellom ledelsen og eierne. Programmet går fra 2012 til 2016.

Produksjon og vareforsyning er skilt ut som et eget ansvarsområde. Hensikten med denne endringen er å oppnå bedre samordning og større effektivitet i håndteringen av de store varevolumene som går gjennom Felleskjøpet.

Stort potensial

De første effektene av Samkjørt er allerede kommet. I 2012 har innsparingene vært vel ti millioner kroner, og effekten er direkte videreført til kundene i form av lavere

produktpriser. For 2013 forventes forbedringer på 75 millioner kroner i forhold til 2011.

Potensialet er enda større og vil bli hentet ut de kommende årene. Innsparingene vil hovedsakelig komme innenfor transport, produksjon, kjøp og lagring av varer, samt drift.

Samkjørt-prosjektene har to hovedmål:

- Mer effektive måter å arbeide på internt i selskapet.
- Mer effektiv samhandling med kundene.

Det er store beløp å hente ved at Felleskjøpet og kundene opptrer rasjonelt og kostnadsbevisst ved bestilling, produksjon og transport av varer. Tiltakene som iverksettes vil merkes ute hos Felles-

kjøpets eiere og kunder. Styret og ledelsen har derfor vært opptatt av å ha dialog med eierne om det som skjer.

Samkjørt har fått stor plass på samlingene for de tillitsvalgte i 2012, der gjennomføringen av programmet har fått bred støtte.

Bonden og Felleskjøpet vil spare mye på at vi er kostnadsbevisste.

Haldan Blytt
DIREKTØR PRODUKSJON- OG
VAREFORSYNING

Felleskjøpet Agri er en stor transportaktør og fraktet i 2012:

Antall tonn kraftfôr:

876 000

Antall tonn mineralgjødning:

261 000

Antall tonn korn:

632 600

Antall tonn såkorn:

35 040

Styrker bonden og Felleskjøpet

Endringene kommer kundene til gode gjennom lavere priser eller lavere prisstigning enn det ville blitt uten effektiviseringen.

Deler av innsparingene brukes til å investere i ytterligere forbedringer i tiden fremover. Totalt sett vil dette sikre Felleskjøpets konkurransekraft og evne til å ivareta sitt formål om å styrke bondens økonomi.

I 2012 ble det nye bulkutlastingsanlegget på Kambo ferdigstilt og det er tatt i bruk en ny presselinje med betydelig økt kapasitet på Stange. I 2013 starter bygging av ny kraftfôrfabrikk på Kambo (se egen sak).

Felleskjøpet Agri vil i 2013 selv overta bulk- og godstransporten som Nortrans-

port tidligere har utført for Felleskjøpet. Målet er større transporteffektivitet med økt fyllingsgrad på bilene, bedre samordning og mindre administrasjonskostnader. Det vil bli forhandlet om nye transportavtaler. Transport og logistikk står for de største innsparingene i Samkjørtprogrammet, og vil bli viktig fremover. Effektivisering i form av redusert transport vil også påvirke miljøet positivt.

Kvalitet viktigst

Det er en klar forutsetning at innsparinger ikke skal gå på bekostning av kvaliteten på de produktene Felleskjøpet produserer og leverer. Felleskjøpet skal levere avtalt kvalitet og ha tilstrekkelig kapasitet til å dekke kundenes behov.

-24%

HASTEBESTILLINGER NED

Hastebestillinger av kraftfôr ble redusert med 24 prosent i 2012. Det tilsvarer en årlig innsparing på vel to millioner kroner. Hver hasteordre koster Felleskjøpet fra 5 600 til 11 300 kroner, så det er fortsatt mye å spare på å unngå dem. Målet for 2013 er en reduksjon på 40 prosent.

INDUSTRIPRODUKSJONEN I 2012

Kraftfôr:

- 13 fabrikker
- 876 000 tonn
- Hovedprodukter er fôr til drøvtyggere (storfe og sau), svin, fjørfe og hest

Kjæledyrfôr:

- Én fabrikk
- 6 500 tonn
- Hovedprodukter er fôr til hund og katt

Matmel:

- Tre fabrikker
- 174 000 tonn mel og kli

Gjødsel:

- To pakkerier
- 195 000 tonn pakking i stor- og småsekk

Såkorn:

- Holstad, ThermoSeed
- Steinkjer, vanlig såkorn

Felleskjøpet
investerer stort
innen landbruk og nærings-
midler.

Terje Johansen
VISEADM. DIREKTØR

Industriløft for norsk landbruk

Felleskjøpet bygger nye kraftfôr- og matmelfabrikker som har stor betydning for både bønder og forbrukere. Investeringene på nær en halv milliard kroner står sentralt i konsernets satsing på norsk matproduksjon.

Felleskjøpet er Norges største produsent av kraftfôr, og datterselskapet Stormøllen er landets største produsent av matmel. Dette gjør konsernet til den desidert største forbrukeren av norsk korn.

I 2012 har Felleskjøpet vedtatt flere store industriinvesteringer innenfor både landbruk og næringsmidler. Investeringene skal sørge for en effektiv og fremtidsrettet industri som bidrar til å styrke konsernet. Ved å ha en foredlingsindustri som er konkurransedyktig også i forhold til utenlandske konkurrenter, bidrar Felleskjøpet til å sikre norsk kornproduksjon og husdyrhold basert på norske råvarer.

Kraftfôr

Felleskjøpet har oppgradert en rekke fabrikker, og våren 2013 starter en omfattende utvidelse og oppgradering av Felleskjøpets kraftfôrfabrikk på Kambo utenfor Moss. Utbyggingen, som er beregnet å koste ca. 200 millioner kroner, vil gjøre Kambo til en topp moderne fabrikk og et nøkkelanlegg i Felleskjøpets kraftfôrproduksjon.

Når anlegget kommer i full drift i 2015, vil det kunne produsere 220 000 tonn kraftfôr i året, og kapasiteten kan økes ytterligere. Det er forventet at produksjonskostnadene kan senkes med 20–25 prosent.

Kambo-fabrikken vil ta i bruk dagens mest moderne teknologi. Det vil sikre høy og stabil kvalitet på fôret, gi stor fleksibilitet og mulighet til å produsere unike produkter.

Utbyggingen er et ledd i arbeidet med å tilpasse Felleskjøpets fabrikker og kraftfôrproduksjon til fremtidige krav til kostnads-effektivitet, kvalitet, matvaresikkerhet og miljø. Felleskjøpet startet et eget prosjekt på dette i 2008, og det er allerede gjennomført en rekke endringer og utbygginger ved anlegg i Midt- og Sør-Norge. Utvidelsen på Kambo åpner for fremtidige tilpasninger til markedet og ytterligere effektivisering av kraftfôrproduksjonen.

Matmel

På den andre siden av Oslofjorden, i Larvik, starter Norgesmøllene bygging av en helt

ny matmelmølle høsten 2013. Norgesmøllene har vurdert en ny fabrikk i Larvik som det beste alternativet når leieavtalen selskapet har med Skien Aktiemølle går ut i 2015. En viktig grunn er at møllen blir liggende i tilknytning til Felleskjøpets kornsilo i Larvik. Dette gir bedre logistikk rundt matkorn. I tillegg har Larvik en god havn og god plassering i forhold til markedet på Østlandet.

Larvikanlegget blir Nord-Europas mest moderne mølle. Produksjonskapasiteten blir 50 000–60 000 tonn mel per år, som er et mellomstort anlegg i europeisk sammenheng.

Møllen vil koste ca. 225 millioner kroner. I tillegg skal det bygges et anlegg for miksing og pakking av melbaserte dagligvareprodukter, slik at den totale investeringsrammen er på ca. 250 millioner kroner.

Det nye anlegget vil styrke Norgesmøllenes posisjon som Norges ledende leverandør av matmel til dagligvare og storkjøkken.

Fyrer mer med eget biobrensel

Felleskjøpet dekker stadig mer av sitt energibehov med avfall fra egne kornanlegg og fabrikker. I 2013 vil biobrensel utgjøre ti prosent av energiforbruket til produksjon av kraftfôr og tørking av korn.

Et av hovedmålene i Felleskjøpets strategi er å redusere belastningen på miljøet fra selskapets virksomhet. Kraftfôrproduksjon, kornbehandling og transport er de største kildene til selskapets utslipp av klimagasser. En utredning fra Norske Felleskjøp i 2008 anslo at de tre felleskjøpene i Norge bidro med 50 000–60 000 tonn karbondioksid fra sin samlede kjernevirksomhet, eller rundt én prosent av karbondioksidutslippet fra norsk jordbruk og næringsmiddelindustri.

Bioenergi øker

Felleskjøpet har de siste årene investert i biobrenselanlegg ved flere av sine fabrikker og kornmottak, og bruker stadig mer kornavrens og havreskall fra egen virksomhet i energiproduksjonen. Siste utbygging er ved anlegget på Stange. Når biokjelen her tas i bruk i 2013, vil Felleskjøpet årlig kunne bruke opptil 4 000 tonn

bioavfall med en samlet energikapasitet på 14 GWh (millioner kilowattimer). Når Stange-anlegget kommer i full drift i 2014, vil bioenergi stå for rundt 14 prosent av energibruken i Felleskjøpet.

Med økning i kraftfôrproduksjonen på Kambo i 2012, ble en større andel av kraftfôret produsert ved bruk av bioenergi. Dette vil forsterkes ytterligere når ny og utvidet kraftfôrfabrikk på Kambo tas i bruk.

Effektivisering gir miljøgevinst

Effektivisering av logistikk og transport har betydelige miljøgevinster. Her står Samkjørt-programmet og en rekke andre prosjekter for å samordne og rasjonalisere transporten sentralt. Eksempler er sampakking av varer fra flere leverandører, samordning av transport i landbruk og handel, kartsystemer i biler og overflytting av varetransport fra bil til båt.

MILJØTILTAK I FELLESKJØPET: ØKT BRUK AV BIOBRENSEL FRA EGNE ANLEGG

- Avtale om å selge biogjødsel fra matavfallet i Oslo i samarbeid med Energigjenvinningsetaten (2013)
- Effektivisering av transport og logistikk
- Varmebehandling av såkorn (ThermoSeed) reduserer spesialavfall for bonden
- Råvarer som soya håndteres etter Pro Terra-standarden for bærekraftig landbruk
- Systematisk kildesortering og avfallshåndtering i samarbeid med Norsk Gjenvinning og Grønt Punkt

ANLEGG MED BIOENERGI

Felleskjøpet har installert fyrkjeler for bruk av biobrensel ved følgende anlegg:

- Kambo
- Holstad
- Holmestrand
- Drammen
- Eiker
- Eidsvoll
- Årnes
- Bjørkelangen
- Stange (2013)

Mange muligheter

Felleskjøpet byr på mange og varierte yrkes- og karrieremuligheter over hele landet. Og de ansatte trives blant dyktige kolleger som har beina på jorden. Omfattende satsing på opplærings- og utviklingsprogrammer skal gjøre Felleskjøpet til en enda mer attraktiv arbeidsplass.

Ansatte i Felleskjøpet er godt fornøyd med arbeidsmiljøet, og gir uttrykk for det i hverdagen og i internundersøkelsene.

– Arbeidsmiljøet i Felleskjøpet, enten det er i fabrikk, på verkstedet eller i butikken, er preget av bred kompetanse og sterkt engasjement for å finne løsninger, sier Liv Schou, HR-direktør i Felleskjøpet.

Rekrutteringsutfordring

Det er hard kamp om arbeidskraften. Felleskjøpet står overfor de samme utfordringer som mange andre arbeidsgivere når det gjelder å sikre rett kompetanse og ressurser til enhver tid. Arbeidsmarkedet er spesielt krevende innen enkelte fagområder og konkurransen om dyktige fagfolk blir stadig hardere.

Ansatte anbefaler Felleskjøpet

Gode kolleger, godt arbeidsmiljø, ordnede arbeidsforhold, pålitelig arbeidsgiver.

Dette er måten de ansatte beskriver Felleskjøpet på. De fleste ansatte vil anbefale andre å jobbe i selskapet.

– I medarbeiderundersøkelsen har vi høy score på de fleste spørsmål. Undersøkelsen er fantastisk bra sammenlignet med andre selskaper. Det vi synes vi kan bli bedre på, er regnet som gode resultater hos andre,

i følge analyseselskapet vi bruker, sier Inge Bjerklund, Leder Kompetanse og utvikling. Den høye trivselen bidrar til at folk jobber lenge i Felleskjøpet og selskapet har lavt sykefravær.

– Vi jobber med å forbedre oss ytterligere innen opplæring, intern mobilitet og faglig utvikling. Dette er også det våre ansatte ønsker at vi skal bli enda bedre på, sier Bjerklund.

Satser på medarbeiderne

Medarbeiderundersøkelsen er et viktig grunnlag for utviklingen av medarbeidere, som er et satsingsområde i selskapets strategi. Det legges økte ressurser i opplæring og utvikling av ledere og medarbeidere innenfor prioriterte områder, for å styrke selskapet og gjøre Felleskjøpet til en enda mer attraktiv arbeidsgiver.

Arbeidsmiljøet er preget av kompetente og engasjerte medarbeidere.

Liv Schou
HR-DIREKTØR

Spennende arbeid i et selskap som endrer seg i takt med utviklingen i landbruket.

Ole-Kristian Hauge
CONTROLLER, LANDBRUK

Som nyansatt er det flott å ha så mange dyktige og engasjerte kolleger.

Veronica Mothes
RÅDGIVER HMS, HR

Felleskjøpet er et konsern som satser på mennesker og forbedringer.

Inge Bjørklund
LEDER KOMPETANSE OG UTVIKLING

I 2012 ble Felleskjøpakademiet opprettet med utvidet lederutvikling og et nytt talentprogram. Opp mot 100 ledere deltar løpende i utviklingsprogrammene.

- Felleskjøpet er en stor lærlingebedrift og hadde i 2012 rundt 50 lærlinger, hovedsakelig innenfor verkstedfag. Ordningen skal utvides både med antall lærlinger og fagområder.
- I tillegg drives omfattende kompetanseutvikling innenfor en rekke spesialområder, som for eksempel salg, verkstedfag og produktopplæring.

FELLESKJØPSAKADEMIET

- Grunnleggende lederopplæring
- Lederutviklingsprogrammet
- Topplederutviklingsprogrammet
- Mentorprogram
- Temadager

VIDEREUTDANNING

- 160 interne kurs (hovedvekt ettermarked)
- Mange eksterne kurs
- Organisert kompetanseheving på arbeidsplassen
- Salgsskole vil bli etablert i 2013

SATSER TUNGT PÅ LÆRLINGER

- I dag 50 lærlinger
- Mål om 70–80 lærlinger

Årsmelding 2012

Felleskjøpet Agri SA (Felleskjøpet) er et samvirkeforetak med formål å styrke medlemmenes/eiernes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt. Medlemmene har økonomisk ansvar for landbruksdrift eller landbruksrelatert virksomhet. Alle medlemmer skal oppleve Felleskjøpet som sin naturlige samarbeidspartner. Felleskjøpet har i hovedsak sin virksomhet i Norge. Hovedkontoret ligger på Gardermoen.

Selskapets basisvirksomhet er rettet mot landbruket gjennom salg av driftsmidler samt kjøp og salg av korn. Det er over tid utviklet tilgrensende virksomhet som er blitt en del av konsernets kjernevirksomhet, som butikk/kjæledyr, driftsmidler til grøntsektoren samt mel- og bakerivirksomhet.

EIERSTYRING OG ORGANISERING

Som samvirkeselskap har Felleskjøpet en gjennomgående styringsstruktur med reell eierstyring gjennom tillitsvalgte og et betydelig medlemsengasjement. Besluttende organer er Årsmøtet og Styret som i andre typer selskaper.

En stor del av det løpende arbeidet foregår regionalt gjennom fora for tillitsvalgte. Lokalt utøves eierstyringen gjennom årlige kretsmøter der alle medlemmer inviteres for å velge utsendinger til årsmøtet samt å drøfte aktuelle problemstillinger med

representanter for styre og ledelse i selskapet.

Strategiplan 2012–2016

Etter en omfattende prosess vedtok styret ny strategiplan i desember 2011. Selskapet skal styrke medlemmenes økonomi i sin landbruksvirksomhet. Strategiplanen setter derfor aktivt medlemsengasjement og primærvirksomheten i fokus sammen med videre satsing innenfor relaterte forretningsområder og videre optimalisering av driften.

Arbeid er i gang innen alle hovedsatsingsområder. Eksempler er nye aktiviteter for å styrke rekrutteringen av unge bønder og medlemmer i Felleskjøpet. I tillegg styrker og utvikler selskapet butikkområdet, grøntområdet samt mel- og bakerivirksomheten. Ikke minst pågår det et omfattende arbeid med å styrke basis-

virksomheten, blant annet gjennom et eget program for å effektivisere driften ytterligere. Konsernstrukturen er også justert for å underbygge dette.

Eierengasjement

Styret og ledelsen har gjennom året en tett og god dialog med eierne og de tillitsvalgte. Prioriterte saker blir systematisk vurdert og fulgt opp. Det er god oppslutning om de strategiske valgene og satsingene innenfor disse blant medlemmene. Den økte satsingen overfor unge bønder styrker engasjementet ytterligere.

Vurdering av Kontrollkomitéens funksjon

Ved behandling av instruks for Kontrollkomitéen i årsmøtet ble styret bedt om til årsmøtet 2013 å vurdere Kontrollkomitéens oppgaver. Dette er gjort, og styret foreslår overfor årsmøtet å fortsette med Kontrollkomité innenfor vedtatt instruks.

Einar Enger
Leder

Gustav Grøholt
Nestleder

RAMMEVILKÅR ER AVGJØRENDE

Som en direkte følge av det overordnede målet om å styrke bondens økonomi er arbeid med å bedre rammebetingelsene både for primærlandbruket og for selskaps virksomhet helt sentralt. Felleskjøpet tar et særskilt ansvar for rammebetingelser innen korn- og kraftfôr-sektoren, som også gir en ramme for øvrige produksjoner.

De fremtidige forholdene internasjonalt for matproduksjon og handel med matvarer er usikre. Felleskjøpet følger nøye med på utviklingen og tilpasser seg denne.

Etter at regjeringen i desember 2011 la frem sin melding om landbruks- og matpolitikken, ble den vedtatt i Stortinget i april 2012. Den slår fast at matproduksjon skal økes i takt med befolkningsveksten, noe som krever en betydelig økt satsing og styrking av økonomien i landbruket. Forventningene i næringen er dermed høye, ikke minst til kommende jordbruksavtale.

I tillegg til krav om generell styrking av økonomien i jordbruket la Felleskjøpet i sitt innspill til jordbruksforhandlingene i 2012 vekt på styrking av økonomien i kornproduksjonen. Et annet prioritert ønske var å øke bevilgningen til stedsfrakttilskuddet

på kraftfôr med 75 millioner kroner for å utjevne forskjeller i kraftfôrprisen, og dermed styrke konkurransekraften til distriktsjordbruket. Etter en svekking av importvernet på matkornsiden ble det sterkt vektlagt å snu denne utviklingen. Videre ble betydningen av stimulans til økt grøfting vektlagt.

Den sterke prioriteringen av stedsfrakttilskuddet fikk bra gjennomslag og uttelling på 40 millioner kroner i det endelige oppgjøret. Dette ga et godt første bidrag til å nå målsettingen. Innspillene også på de øvrige områdene hadde betydning for utfallet.

Frem mot jordbruksforhandlingene 2013 har det pågått et omfattende utredningsarbeid på sentrale områder som kornøkonomi, konkurransekraft for norsk matmelvirkosomhet samt behovet for ytterligere styrking av stedsfrakttilskuddet på kraftfôr. Felleskjøpet har også gjennom ulike kanaler vært en betydelig bidragsyter i utredningene og de påfølgende diskusjonene.

VIRKSOMHETEN

Landbruksvirksomheten

Landbruksvirksomheten omfatter omsetning av kraftfôr, gjødsel, såvarer, plantevernmidler og korn. Særlig på kraftførsiden består virksomheten også av en betydelig

industriell bearbeiding. I tillegg inngår salg av maskiner, redskaper og øvrige driftsmidler samt verkstedtjenester. Butikkvirksomheten retter seg både mot landbruks- og forbrukermarkedet.

Felleskjøpet er opptatt av å ha et faglig dyktig og aktivt selgerkorps. Det er lagt ned mye energi og ressurser i rekrutteringsprosesser og i å videreutvikle kompetansen hos medarbeiderne, samt utvikle gode rådgivnings- og salgsverktøy.

Felleskjøpet har i 2012 solgt 70 000 tonn mer kraftfôr enn i 2011, og selskapet kan vise til økning i markedsandeler på alle dyreslag. Kvaliteten har holdt seg generelt stabil på et høyt nivå, og kundene opplever gode produksjonsresultater. Prisene på kraftfôr har generelt økt mer enn økte norske kornpriser alene tilsier. Dette skyldes høye priser på importerte råvarer, eksempelvis soya, rapskake og fiskemel. For å oppnå økt effektivitet er det også i 2012 foretatt betydelig oppgradering av flere av anleggene som produserer kraftfôr. En betydelig investering i utbygging av anlegget for kraftfôrproduksjon på Kambo er vedtatt, og arbeidet er startet opp.

Kornavlingene ble lave også i sesongen 2012/13, og endte på noe over 1 million

tonn mot en normalavling på om lag 1,2 millioner tonn. Kornkvaliteten var tilfredsstillende, til tross for sen innhøsting og høyt vanninnhold, med en mathveteandel på vel 65 prosent. Det ble satt en øvre grense for innhold av mykotoksiner i matkorn også overfor produsent. Felleskjøpets markedsandel på korn fra gård er stabil, men ambisjonen er ytterligere økning.

Etter nok en vekstsesong med utfordringer i deler av kornområdet, ble råvaretilgangen til såkornproduksjonen vanskelig også i 2012. Produksjonen av varmebehandlet og miljøvennlig såkorn (ThermoSeed) er i gang, og vi ser en stor etterspørsel. Råvarekvaliteten begrenser tilgangen på ThermoSeed-behandlet såkorn noe.

Gjødselprisene internasjonalt har ligget relativt høyt, men noe lavere enn de har vært en periode. Blant annet har de vært påvirket av et stort utbud av gjødsel fra Kina. Felleskjøpet har bistått Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i arbeidet med vurdering av eventuelle endringer i regelverket vedrørende omsetning og oppbevaring av mineralgjødsel. Regelverket er skjerpet for å redusere faren for at mineralgjødsel med mer enn 16 prosent nitrogen i form av ammonium-nitrat skal bli tilgjengelig for andre enn personer med legitimt behov for denne varen. Felleskjøpet har innført rutiner og

systemer for å sikre etterlevelse av dette regelverket.

Salget av plantevernmidler har vært forholdsvis høyt, blant annet som en følge av en fuktig vekstsesong i de fleste korn-distriktene og dermed stort forbruk av soppmidler. Værutfordringer i sesongen ga lavere avlinger enn ønsket av grasfrø.

På maskinsiden har fremgangen fortsatt på de fleste produktområder. Eksempelvis er redskapssalget økt med syv prosent. I et svakt fallende marked for traktorer fortsetter John Deere som klart markedsledende og med en økende kontraktsinngang. Innen innendørsmechanisering har vi en økning av antall melkeroboter og med økt markedsandel. På ettermarked har vi styrket oss både i omsetning og ved kompetansebygging, og ikke minst gjennom fem års service- og garantiavtale på nye John Deere. Dette omfatter både traktorer og treskere og gir kundene økt trygghet og forutsigbarhet.

Felleskjøpet hadde en sterk profilering på landbruksmessa Agroteknikk med svært godt besøk og salg.

Butikk og kjæledyr

Innen området butikk er omsetningen økt med nærmere seks prosent. Selskapet har gjennomført en rekke ombygginger av butikker. Gjennom tiltak som er gjennom-

ført har vi ytterligere styrket vår posisjon i forbrukermarkedet. Med Labb hundefôr er vi markedsleder i Norge på tørrfôr til hund med en andel på 23,5 prosent. Hundefôret Appetitt bidrar også til nye kundegrupper. MatMons tørrfôr til katt har en positiv utvikling med en markedsandel på ni prosent i Norge.

Gjennom SalgsCompagniet selges nå hundefôret Appetitt i 50 frittstående zoo-butikker i Norge. I tillegg er det inngått en kjedeavtale med zoo-kjeden Buddy for salg av Appetitt.

Merkevaren Felleskjøpet

Merkevaren Felleskjøpet har styrket seg det siste året, både i landbruks- og forbrukermarkedet. Som eksempel vant reklamefilmen «Bønder i by'n» årets Gullfisk på TV 2 for beste reklamefilm i 2012, en film som har styrket omdømmet både til Felleskjøpet og bonden.

Stormøllen

Felleskjøpet Agri SA eier 66 prosent av aksjene og Stiftelsen Fritt Ord de resterende i Stormøllen AS, som er morselskap i konsernets forretningsområde for næringsmiddelvirksomhet. Selskapet er totalleverandør av matmel, bakeri- og innsatsvarer samt bearbejdede produkter til bakeri-, dagligvare-, storhusholdning og industrisektoren.

Oddhild Saure Bogen
Styremedlem

Kari Broberg
Styremedlem

Marit Bårnes
Styremedlem

Norgesmøllene har beholdt sin posisjon som den ledende matmelprodusenten i Norge på tross av sterk konkurranse om kontrakter i et marked med konsentrasjon på kunde-siden. Selskapets produkter markedsføres under varemerket Møllerens. På bakeri-siden fortsetter totalvolumet å falle som følge av økende import av bakevarer.

Bakerivirksomheten i Stormøllen AS består av to landsdekkende enheter – Mesterbakeren Holding AS og Norgesbakeriene Holding AS. Mesterbakeren har ytterligere styrket sin omsetning til REMA 1000-kjeden. Norgesbakeriene har blant annet i 2012 inngått landsdekkende avtale med ICA-kjeden. Forbrukerne blir stadig mer kvalitetsbevisste med fokus på helse. Mesterbakerens Grovbrød ble kåret til det sunneste brødet med størst fiberinnhold i to store tester høsten 2012.

Datterselskapet Opus Ingredients sin virksomhet omfatter produksjon av innsatsvarer til bakeribransjen.

Økt konkurranse av import og sterk konkurranse i det norske markedet har medvirket til et lavere resultat i konsernet Stormøllen enn året før. En rekke tiltak er iverksatt for å styrke resultatene fremover.

For å erstatte mindre egnet produksjonsanlegg er en betydelig investering i ny matmellemølle i Larvik vedtatt, og arbeidet er under oppstart.

Grøntvirksomheten

Grønt AS eies 100 prosent av Felleskjøpet Agri SA og er et holdingselskap for åtte datterselskaper innen yrkesdyrker-, konsument-, park- og idrettsmarkedet i grøntsektoren.

Bjerknes Maskinforretning, som er Norges fremste fagmiljø og ledende leverandør av pakkeriutstyr og spesialmaskiner til frukt-, bær- og grønnsaksproduksjon, hadde et svært godt år i 2012. Det samme hadde Nordic Garden, som leverer sitt beste resultat noensinne.

Virksomheten i Norgro og Weibulls Horto, som forsyner yrkesdyrkere med frø, planter og driftsmidler i henholdsvis Norge og Sverige, har i 2012 vært preget av krevende værforhold og marginpress, men spesielt Norgro har på tross av dette oppnådd tilfredsstillende resultater.

I flere av selskapene i Grønt pågår omstillingsarbeid som vil styrke virksomheten på lengre sikt. Blant de større tiltakene er samlokalisering av virksomheten i Nordic Garden, Degernes Torvstrøfabrikks oppkjøp av en torvmyr i Sverige og fokus på utvikling, kostnadskontroll og synergier mellom selskapene.

Annens virksomhet Eiendom

Agri Eiendom AS og datterselskaper forvalter det meste av konsernets eiendomsmasse på ca. 300 000 kvm. Selskapet dekker konsernets behov for lokaler, utvikler og investerer i nye prosjekter for utleie og salg, samt forvalter

Wenche Myhre Dahle
Styremedlem

Hans Kristian Hagen
Styremedlem

Torbjørn Hansen
Styremedlem

eiendomsverdier for mer enn en milliard kroner. Blant de større prosjektene i 2012 har vært avslutningen og utleie etter investeringene i Tungasletta 8 AS i Trondheim, utbygging av nye lokaler til Dekkmann på Oppdal og nye avdelinger til Felleskjøpet på Sortland, Storsteinnes og Kirkenær. I 2012 ble eiendomsselskapet Agri Eiendom Gaupen AS solgt sammen med Gaupen-Henger AS. Det har vært gjennomført en rekke mindre bygningsoppgraderinger og modernisering ved flere avdelinger i 2012. Agri Eiendom AS har i 2012 levert gode økonomiske resultater.

Transport

Storparten av veitransporten av våre varer, særlig på tonnsiden, foretas gjennom Nortransport hvor Felleskjøpet har en eierandel på 70 prosent. En av konklusjonene fra program Samkjørt er at Felleskjøpet har behov for tettere integrasjon og bedre styring av denne aktiviteten. Det er derfor besluttet at transportplanlegging av

Felleskjøpet Bulk og Gods fisjoneres fra Nortransport til nyopprettet selskap Agri Transport AS. Dette selskapet er 100 prosent eid av Felleskjøpet. Fisjon vil være virksom i løpet av 1. kvartal 2013.

Eierandel i Nortransport er redusert til 56 prosent, og selskapet skal i større grad fokusere på sin øvrige aktivitet i godsmarkedet.

Øvrig

Gjennom det heleide datterselskapet Agri MI AS har Felleskjøpet et eierskap på 16 prosent i Moelven Industrier ASA. Et fortsatt krevende marked har gitt selskapet et underskudd i 2012.

YTRE MILJØ OG KVALITET

Klima

Felleskjøpet har klare målsettinger om å minimere negative virkninger på klima og miljø. Flere tiltak er gjennomført, og målbare resultater er oppnådd på områdene energieffektivisering, CO₂-utslipp og

avfallshåndtering. Bruk av bioenergi er økende, og nøkkelpersonell på kraftfôrfabrikker har gjennomgått opplæring i energiledelse.

Selskapet har ambisjon om ytterligere reduksjon i CO₂-utslipp og energieffektivisering både fra produksjon og transportvirksomhet.

Kvalitet

Kvalitet er, i tillegg til kompetanse og engasjement, kjerneverdier i Felleskjøpet. Selskapet jobber systematisk med kvalitetsforbedringer i alle ledd av organisasjonen. Vi skal være en god samarbeidspartner og leverandør i de markedene vi opererer.

Felleskjøpet har et sertifisert kvalitetsystem etter standarden "NS-EN ISO 9001:2008" som dekker hele virksomheten. Intertek Moody gjennomførte den årlige oppfølgingsrevisjonen i 2012 med anbefalinger på områder som kan forbedres.

Harald A. Lein
Styremedlem

Knut A. Nordmo
Styremedlem

I strategiarbeidet ble det i 2012 arbeidet med å definere målbare kvalitetskriterier for ulike deler av virksomheten. Arbeidet fortsetter i 2013, og vil gi oss viktig grunnlag for kvalitetsforbedringer. Som landets største mottaker av korn og såvare, er Felleskjøpet engasjert i kvalitetsarbeidet hos primærprodusentene gjennom Matmerk. Fire av våre medarbeidere har som Matmerk-revisorer gjennomført 143 revisjoner med gårdsbesøk blant våre kornleverandører i løpet av 2012.

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON

Når ikke annet er uttrykt, omfatter dette kun morselskapet.

Helse, miljø og sikkerhet

HMS-arbeidet følges opp gjennom Felleskjøpets eget internkontrollsystem. Plasskoordinator har det samlede ansvar for oppfølging av HMS-arbeid på avdelingsnivå. Rapportering, revisjoner og tilsyn fra ulike myndigheter har vist at mye er bra,

men at det også er forbedringsområder. Det ble ikke rapportert om ulykker med alvorlig personskade i 2012. Det ble registrert totalt 86 HMS-hendelser, mot 112 foregående år. Styret og ledergruppen har fortløpende fokus på HMS gjennom året. AMU følger opp enkelthendelser, og det jobbes systematisk med forebyggende arbeid der vi har høy risiko for uønskede hendelser.

Arbeidsmiljø og samarbeidsforhold

Arbeidsmiljøet i bedriften er totalt sett bra. Det ble i november 2012 gjennomført undersøkelse av medarbeidertilfredsheten. Resultatene viser at medarbeiderne fortsatt er godt fornøyd på de fleste områdene, og det er også en positiv utvikling sammenlignet med forrige undersøkelse i 2010. Videre gjennomgang av resultatene i organisasjonen blir gjort i 2013.

Samarbeidet mellom fagforeninger og bedriftsledelsen har fungert godt. En av utfordringene i 2012 har vært å gjennom-

føre overgangen fra Landbrukets Arbeidsgiverforening til Spekter som arbeidsgiverforening. Alle overenskomstene med fagforeningene har vært forhandlet på nytt i forbindelse med årets lønnsoppgjør og innenfor Spekters rammer for forhandlinger. Fagforeningenes involvering i organisasjonsutvikling og tilpasninger er verdifull for medarbeidere og ledelse, både i konkrete prosjekter og i samarbeidsorganer som Bedrifts- og Arbeidsmiljøutvalg. Ved utgangen av 2012 er antall årsverk i Felleskjøpet 1 398 og antall medarbeidere 1 471, noe som er om lag på nivå med 2011. Gjennomsnittsalderen i bedriften er på 47 år, og andelen medarbeidere på 58 år eller mer er fortsatt ca. 20 prosent. Dette innebærer at det er mye kompetanse som skal erstattes i årene fremover.

Sykefraværet i Felleskjøpet var i 2012 på totalt 4,8 prosent. Dette er en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2011, men er et bra nivå i forhold til sammenlignbare bedrifter.

Jostein Nyutstumo
Styremedlem

Bjørnar Schei
Styremedlem

Likebehandling

Konsernet arbeider for å fremme diskrimineringslovens formål. Systemer og rutiner ivaretar at rekruttering, forfremmelse og faglige utviklingsmuligheter baseres på objektive kriterier, og at ulikheter i lønns- og arbeidsvilkår er relatert til forskjeller i arbeidssituasjon.

Felleskjøpet aksepterer ingen form for trakassering eller diskriminering på grunnlag av kjønn, religion, nasjonal eller etnisk opprinnelse, kulturell bakgrunn, sosial tilhørighet, funksjonshemming, seksuell legning, sivilstand, alder eller politisk oppfatning. For arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne foretas det individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver, slik at så mange som mulig av virksomhetens ulike funksjoner kan benyttes av flest mulig.

Mangfold er en styrke. Fokus på dette har hatt effekt blant annet på den kjønnsmessige fordelingen i selskapet. Blant

tillitsvalgte på eiersiden har Felleskjøpet en andel kvinner på 20 prosent. Felleskjøpets styre har tre kvinner av i alt åtte styremedlemmer fra eierne. De ansattes representanter er fire, hvorav én kvinne.

Blant ansatte var kvinneandelen i Felleskjøpet på 21 prosent. I konsernledergruppen var det i 2012 to kvinner (vel 20 prosent), mens kvinneandelen på neste ledernivå er ca. 25 prosent. I arbeidsmiljøutvalg og bedriftsutvalg er det om lag 30 prosent kvinner.

Etikk

Felleskjøpet gjennomførte i 2012 en revisjon av etiske retningslinjer på overordnet nivå. Retningslinjene gjelder for hele konsernet, er godkjent av styret og gjennomgås årlig. Det finnes i tillegg tilsvarende retningslinjer for datterselskaper i konsernet. Interne rutiner for varsling iht. AML § 2-4 er på plass, og saker som varsles følges opp iht. våre retningslinjer.

Kompetente og motiverte ledere og medarbeidere

Kompetanse er en av våre kjerneverdier. Felleskjøpet har gjennom året videreutviklet prosessene for leder- og medarbeiderutvikling gjennom opplæringsprogram, medarbeidersamtaler og medarbeidertilfredshetsundersøkelse.

FINANSIELL RISIKO

Selskapet er på ulike områder eksponert for finansiell risiko, spesielt valuta, renter og råvarer. Målsettingen er ved bruk av ulike sikringsverktøy å avdempe den finansielle risikoen i størst mulig grad. Endringer i rentenivået vil kunne påvirke våre investeringsmuligheter fremover. Selskapet benytter rente- og valutasikring for å redusere finansiell risiko.

Risikoen for tap på fordringer er vurdert som lav, men kan øke som følge av en eventuell sviktende inntektsutvikling i jordbruket. Selskapet har etablert rutiner for kredittvurdering av kunder i henhold til vedtatt kredittpolicy.

Likviditeten i selskapet vurderes som god. Refinansieringsrisikoen er redusert ved at lån forfaller på ulike tidspunkt.

ØKONOMI

Konsernets driftsinntekter var i 2012 på 11 106 millioner kroner, en økning fra 10 718 millioner kroner i 2011. For morselskapet var driftsinntektene i 2012 på 8 435 millioner kroner mot 8 162 millioner kroner i 2011.

Konsernets resultat før skatt og minoritetsinteresser ble i 2012 på 224 millioner kroner. Dette er en økning på 5 millioner kroner fra 2011. EBITDA økte fra 637 millioner kroner til 644 millioner kroner. Resultat før skatt i morselskapet Felleskjøpet ble på 150 millioner kroner, noe som er en økning på 19 millioner kroner fra 2011.

Konsernets samlede investeringer i 2012 var på 259 millioner kroner.

Konsernets egenkapitalandel er på 34,2 prosent, en økning fra 31,9 prosent i 2011. Kortsiktig kapitalbinding er redusert med 144 millioner kroner fra 2011, mens netto rentebærende gjeld er redusert med 91 millioner kroner. Kravene fra våre långivere er innfridd. Konsernets egenkapitalandel og inntjening er fortsatt ikke på målsatt nivå. Styret vil derfor fremover ha fokus på tiltak som vil bedre vår langsiktige inntjening og konkurransevne. En rekke kostnadseffektiviserende og kapitalfrigjørende tiltak er iverksatt.

Aksjene i Gaupen-Henger AS er solgt med gevinst i løpet av året, mens en aksjepost i Skånemøllan er ervervet.

Arbeidet med risikostyring er ytterligere prioritert og videreutviklet i løpet av året.

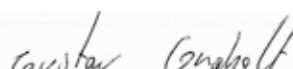
Det fremlagte årsregnskapet gir etter styrets oppfatning en fyllestgjørende og rettvise informasjon vedrørende selskapets økonomiske stilling pr. 31. desember 2012. Årsregnskapet er avgitt under forutsetning om fortsatt drift. Strategisk plan og oppfølging av denne danner grunnlag for en ytterligere styrking av selskapet og dets bidrag til å skape bondenytte de kommende årene.

Med bakgrunn i resultatet for 2012 i morselskapet foreslår styret å disponere 40 millioner kroner til etterbetaling til medlemmene, 54,8 millioner kroner til avsetning individuell egenkapital og 5,2 millioner kroner til avkastning på inntil stående individuell egenkapital.

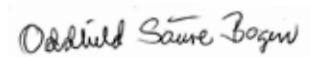
Styret er svært godt fornøyd med de ansattes engasjement og innsats som har bidratt til disse resultatene.

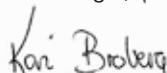
Gardermoen 14. februar 2013

Einar S. Enger, leder

Gustav Grøholt, nestleder

Knut A. Nordmo

Oddhild B. S. Bogen

Kari Broberg

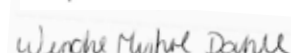

Marit Bårnes

Harald A. Lein

Bjørnar Schei

Torbjørn Hansen

Hans Kristian Hagen

Wenche Myhre Dahle

Jostein Nyutstumo

John Arne Ulvan, adm. direktør

Resultatregnskap

NOK 1000	NOTE	FLA		KONSERN	
		2012	2011	2012	2011
Driftsinntekter	2	8 435 127	8 161 834	11 106 124	10 718 183
Vareforbruk		-6 224 677	-6 048 507	-7 874 378	-7 570 885
Frakter v/salg		-347 344	-324 630	-151 292	-125 767
Personalkostnader	3	-966 894	-919 799	-1 526 916	-1 469 411
Andre driftskostnader		-577 058	-552 684	-925 742	-902 045
Ordinære avskrivninger og nedskrivninger	4	-116 663	-118 867	-260 270	-254 304
Tap på fordringer	5	16 526	-8 952	15 869	-12 598
Sum driftskostnader	2	-8 216 110	-7 973 440	-10 722 729	-10 335 010
Driftsresultat	2	219 017	188 394	383 395	383 173
Finansinntekter	6	97 140	80 586	59 662	46 045
Finanskostnader	6	-166 071	-138 400	-205 211	-202 037
Andel resultat tilknyttede selskaper				-14 125	-8 051
Resultat finansposter	2	-68 931	-57 813	-159 674	-164 043
Resultat før skattekostnad	2	150 086	130 581	223 721	219 130
Skattekostnad	7	-29 054	-40 104	-65 070	-100 344
Resultat etter skatt		121 032	90 477	158 651	118 786
Minoritetsinteresser				18 939	29 550
Resultat etter skatt/minoritet:		121 032	90 477	139 712	89 236
Disponering					
Avsatt bonus/etterbetaling		40 000	50 000	40 000	50 000
Avkastning individuell egenkapital		5 239	3 711	5 239	3 711
Overføring individuell egenkapital		54 761	36 766	54 761	36 766
Overføring annen egenkapital		21 032	0	58 651	28 309
Sum disponering		121 032	90 477	158 651	118 786

Balanse pr. 31.12.2012

NOK 1000	NOTE	FKA		KONSERN	
		2012	2011	2012	2011
ANLEGGSMIDLER					
Immaterielle eiendeler					
Utsatt skattefordel	7	59 269	78 542	68 664	84 521
Andre immaterielle eiendeler og goodwill	4	2 847	3 946	102 687	188 196
Sum immaterielle eiendeler		62 116	82 488	171 351	272 717
Varige driftsmidler					
Tomter, bygninger mv	4	627 468	568 879	1 390 837	1 364 434
Maskinelle anlegg	4	217 404	182 676	546 052	544 251
Anlegg under utførelse	4	55 075	111 155	73 297	121 532
Annet driftsløsøre	4	89 086	95 111	98 925	131 865
Sum varige driftsmidler		989 033	957 821	2 109 111	2 162 082
Finansielle anleggsmidler					
Investeringer i datterselskaper	8	441 204	451 005	0	0
Lån til datterselskaper	14	704 820	680 228	0	0
Investeringer i tilknyttede selskaper/fkv	8	60 092	60 092	618 858	538 218
Lån til tilknyttede selskaper	14	0	0	30 150	33 383
Investeringer i ansvarlige selskaper		2 600	2 600	12 556	3 428
Investeringer i andre aksjer og andeler		11 728	7 931	38 219	43 373
Langsiktige fordringer andre		1 848	492	8 193	3 467
Pensjonsmidler	3	113 368	121 162	133 116	148 338
Sum finansielle anleggsmidler		1 335 660	1 323 509	841 092	770 206
Sum anleggsmidler		2 386 809	2 363 818	3 121 554	3 205 005
OMLØPSMIDLER					
Varebeholdninger	9	1 684 145	1 647 542	2 030 704	2 044 290
Fordringer					
Kundefordringer	5	777 983	834 541	1 052 061	1 157 711
Andre kortsiktige fordringer	5	180 181	132 191	282 256	192 619
Fordringer konsernselskaper	5, 14	70 294	247 518	0	0
Sum fordringer		1 028 458	1 214 250	1 334 317	1 350 330
Likvider					
Kontanter, bank – bundne midler				19 418	33 858
Kontanter, bank – frie midler		1 837	2 563	169 166	183 452
Markedsbaserte aksjer og obligasjoner		185	185	185	185
Sum likvider		2 022	2 748	188 770	217 494
Sum omløpsmidler		2 714 625	2 864 540	3 553 791	3 612 115
Sum eiendeler		5 101 434	5 228 358	6 675 345	6 817 120

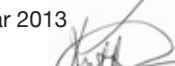
Balanse pr. 31.12.2012

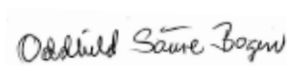
NOK 1000	NOTE	FLA		KONSERN	
		2012	2011	2012	2011
EGENKAPITAL OG GJELD					
Innskutt egenkapital					
Andelskapital		12 726	12 517	12 726	12 517
Overkursfond				0	0
Annen innskutt egenkapital				0	0
Sum innskutt egenkapital		12 726	12 517	12 726	12 517
Optjent egenkapital					
Individuell egenkapital		189 905	135 166	189 905	135 166
Annen egenkapital		1 667 648	1 647 223	1 923 946	1 869 326
Minoritetens andel				156 370	158 926
Sum optjent egenkapital		1 857 553	1 782 389	2 270 221	2 163 418
Sum egenkapital	10	1 870 279	1 794 906	2 282 947	2 175 935
Avsetning for forpliktelser					
Pensjonsforpliktelser	3	24 537	37 253	33 054	48 998
Sum avsetning for forpliktelser		24 537	37 253	33 054	48 998
Annen langsiktig gjeld					
Verdipapirgjeld	11	0	400 000	0	400 000
Gjeld til kredittinstitusjoner	11, 12	800 000	400 000	1 167 334	829 900
Gjeld til andre		3 860	3 825	39 023	23 940
Regnskapsmessige avsetninger	13	11 418	10 180	13 031	13 635
Sum annen langsiktig gjeld		815 278	814 005	1 219 388	1 267 475
Kortsiktig gjeld					
Avsatt bonus/avkastning EK		45 239	53 711	45 239	53 711
Gjeld til kredittinstitusjoner/verdipapirgjeld	11	847 093	1 067 970	1 154 825	1 292 494
Innskuddsordning	11	468 142	426 719	468 142	426 719
Leverandørgjeld		745 513	656 441	951 481	927 063
Betalbar skatt	7	21 818	40 448	59 703	82 384
Skyldig offentlige avgifter		112 517	137 886	167 226	185 708
Annen kortsiktig gjeld		139 533	157 527	293 340	356 634
Kortsiktig gjeld konsern		11 485	41 784	0	0
Sum kortsiktig gjeld		2 391 340	2 582 486	3 139 956	3 324 714
Sum gjeld		3 231 155	3 433 744	4 392 398	4 641 186
Sum gjeld og ek		5 101 434	5 228 358	6 675 345	6 817 120

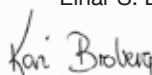
Gardermoen 14. februar 2013

 Einar S. Enger, leder

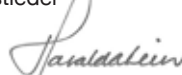

 Gustav Grøholt, nestleder

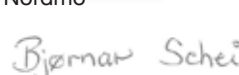

 Knut A. Nordmo

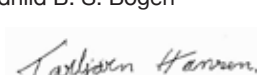

 Oddhild B. S. Bogen

 Kari Broberg

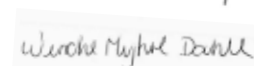

 Marit Bårnes

 Harald A. Lein

 Bjørnar Schei

 Torbjørn Hansen

 Hans Kristian Hagen

 Wenche Myhre Dahle

 Jostein Nyutstumo

 John Arne Ulvan, adm. direktør

Kontantstrømoppstilling

NOK MILL	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter				
Resultat før skattekostnad	150 087	130 581	223 721	219 130
Periodens betalte skatt	-28 411	-21 403	-82 384	-70 707
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	-9 837	-182	-11 283	-8 747
Ordinære avskrivninger	116 663	118 867	260 270	253 656
Nedskrivning anleggsmidler			0	648
Resultatandel fra TS fratrukket utdelinger fra selskapet			14 125	8 051
Endring i varelager	-36 603	24 108	13 586	-17 571
Endring i kundefordringer	56 558	-99 577	105 650	-64 263
Endring i leverandørgjeld	89 072	26 220	24 418	79 980
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	-4 921	3 736	-722	266
Endring i andre tidsavgrensningsposter	100 265	-124 898	-156 341	-42 374
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	432 872	57 453	391 040	358 069
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter				
Utbetalinger på langsiktig lån til datterselskap	-131 000			
Innbetalinger på langsiktig lån til datterselskap	107 200			
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	10 426	182	11 283	11 185
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-148 579	-177 760	-259 492	-425 575
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak/utbytte TS	4 090	77 612	120 090	22 435
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak	-8 640		-63 163	-84 665
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-166 503	-99 966	-191 282	-476 620
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter				
Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld				404 540
Innbetaling ved opptak av ny kortsiktig gjeld		341 344		
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-249 479	-62 566	-184 502
Utbetalinger ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	-179 546		-96 246	
Innbetalinger av egenkapital	135	141	135	141
Tilbakebetalinger av egenkapital	-264		-264	0
Utbetalinger av utbytte	-53 711	-51 600	-69 541	-68 563
Utbetaling av konsernbidrag	-33 800		0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-267 096	40 406	-228 482	151 616
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-726	-2 109	-28 724	33 065
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	2 748	4 857	217 494	184 429
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	2 022	2 748	188 770	217 494

Noter til årsregnskapet

NOTE 01 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noter. Årsregnskapet er utarbeidet på bakgrunn av de grunnleggende regnskapsprinsipper og i henhold til god regnskaps-sikk. Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn.

Konsernregnskap og konsolidering

Konsernregnskapet presenterer samlet økonomisk stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer for Felleskjøpet Agri SA og datterselskapene. I konsernregnskap inntas selskaper hvor Felleskjøpet Agri SA direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse anses normalt å foreligge når mer enn 50 % av stemmeberettigede kapitalen kontrolleres.

Datterselskaper regnskapsføres i konsernregnskapet basert på morselskapets kostpris. Anskaffelseskost tilordnes identifiserte eiendeler og gjeld i datterselskap etter oppkjøpsmetoden. Dette medfører at den bokførte verdien av aksjer og andeler i datterselskaper er eliminert mot egenkapital i datterselskap. Eventuelle mer-/mindreverdi er på oppkjøpstidspunktet er henført til de aktuelle eiendeler/gjeldsposter. Merverdi er som ikke kan henføres til spesielle balanseposter blir klassifisert som goodwill.

Tilknyttede selskap er selskaper hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Det vil normalt foreligge med en eierandel på mellom 20 % og 50 %. Det foretas en særskilt vurdering ved hvert enkelt selskap om det er andre forhold enn eierandel som påvirker innflytelsen. Dette kan for eksempel være en aksjonæravtale.

Tilknyttede selskaper inntas i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at konsernets andel av resultat etter skatt i det tilknyttede selskap resultatføres i konsernregnskapet. Andel av resultat reduseres med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdi som skyldes at kostpris på eierandelen var høyere enn andel av egenkapitalen. Andel resultat tilknyttede selskaper klassifiseres som finanspost. I balansen ligger investeringer i tilknyttede selskaper klassifisert under finansielle anleggsmidler.

Ved innarbeidelse av investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper hvor årsregnskapet er i utenlandsk valuta, benyttes sluttkurs for omregning av balansen mens gjennomsnittskurs benyttes for resultatregnskapet. Omregningsdifferanser føres direkte mot egenkapitalen.

Transaksjoner med nærstående parter er foretatt til markedsmessige betingelser. Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskap i konsernet er eliminert.

Datterselskaper og tilknyttede selskaper som inngår i konsernregnskapet fremgår av note 8.

Inntektsføringstidspunkt

Driftsinntektene presenteres etter fradrag for rabatter, merverdiavgift og andre typer offentlige avgifter. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring skjer følgelig normalt på leveringstidspunktet ved salg av varer og tjenester.

Kostnadsføringstidspunkt

Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper.

Hovedregler for vurdering og klassifiseringer av balanseposter

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, klassifiseres som omløpsmidler. Tilsvarende prinsipper legges til grunn for gjeld.

Anleggsmidler

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom et verdifall ikke forventes å være forbigående.

Immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler består av identifiserte eiendeler samt goodwill i forbindelse med oppkjøp. Goodwill er differansen mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at mer- og mindreverdi er henført til materielle og immaterielle eiendeler. Goodwill avskrives over antatt levetid, sannsynliggjort gjennom foreliggende oppkjøpsanalyser og avhengig av hvilke elementer den representerer, dog aldri over 20 år.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Er virkelig verdi av et driftsmiddel lavere enn bokført verdi, og det antas at dette ikke er forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Kostnader ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmiddelenes levetid vesentlig balanseføres. Avskrivninger er lineære over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Finansielle eiendeler

Datterselskaper, tilknyttede selskaper og andre langsiktige investeringer i aksjer og andeler vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen vurderes til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Konsernbidrag til datterselskap,

med fradrag for skatt, er ført som økt kostpris for aksjene. Utbytte/konsernbidrag er inntektsført samme år som det er avsatt i datterselskapet/det tilknyttede selskapet.

Når utbytte/konsernbidrag som vesentlig overstiger andel av tilbakeholdt resultat etter kjøpet anses den overskytende del som tilbakebetaling av investert kapital, og fratrekkes investeringens verdi i balansen.

Realiserte gevinster/tap og eventuelle nedskrivninger av investeringene medtas i resultatregnskapet under finansielle poster.

Felleskjøpet Agri ønsker å skape stabilitet/forutsigbarhet i rentekostnader gjennom rentesikring og bruk av finansielle derivater (renteswapper). De finansielle derivatene som benyttes som sikringsinstrumenter bokføres i henhold til prinsippene for sikringstypen kontantstrømsikring. Sikringsinstrumentene balanseføres ikke. Endringer i markedsverdi på sikringsinstrumentene som gjelder kontantstrømmer senere enn balansedato resultatføres først i den aktuelle regnskapsperiode. Intensjonen er å beholde renteswappene hele løpeperioden.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Varer

Innkjøpte råvarer og ferdigvarer er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. For korn tillegges påslag for bearbeidingsverdi. Egenproduserte varer i arbeid og ferdigvarer er vurdert til full tilvirkningskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende med fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av fordringene.

EGENKAPITAL

Individuell egenkapital

Samvirkeloven og vedtektene åpner for at deler av overskuddet kan disponeres til individuell egenkapital og gjennom dette tilføres medlemmets kapitalkonto. Medlemskapitalkonto føres i balansen under annen opptjent egenkapital.

Medlemskapitalkonto står tilbake for annen gjeld og vil kunne benyttes til å dekke underskudd dersom selskapet ikke har annen fri egenkapital. Det kan gis avkastning (utbytte) på medlemskapitalkonto, basert på selskapets overskudd maksimalt tilsvarende statsobligasjonsrente + 3 % poeng. Medlemskapitalkonto utbetales over 5 år ved oppsigelse av medlemskap.

Gjeld

Kortsiktig og langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Pensjon

Felleskjøpet Agri SA har kollektive pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser, kalt ytelsesplaner. Pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang etc. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Selskapet har en mindre ytelsesbasert ordning i Statens Pensjonskasse. Ledergruppen i Felleskjøpet Agri SA har i tillegg 12 G ordning og avtale om førtidspensjon fra 62 år.

I Felleskjøpet Agri SA sine datterselskaper er det både ytelsesbasert ordninger og innskuddsordninger.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser blir regnskapsført dersom det er sannsynlighetsovervekt for at de kommer til oppgjør. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørverdi.

De usikre forpliktelsene er klassifisert som langsiktig gjeld.

Innskuddsordning

Felleskjøpet Agri har innskuddsordning for medlemmer, ansatte og organisasjoner innen landbruket. Rente på innskuddene i ordningen er knyttet opp mot innlånsrenten for Felleskjøpet Agri. Etter som det ikke er avtalt tidspunkt for tilbakebetaling, inngår ordningen i kortsiktig gjeld.

Skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall.

ANNET

Valuta

Gjeld og innskudd i utenlandsk valuta er vurdert til kurs ved regnskapsårets slutt.

Kontantstrømpstilling

Kontantstrømpstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

NOTE 02 Segmentinformasjon

Konsernets virksomhetsområder er delt inn i følgende områder

2012	LANDBRUK	STORMØLLEN	GRØNT	TRANSPORT	ANNET*	KONSERN
Driftsinntekter	8 435 127	1 740 782	881 991	804 878	-756 654	11 106 124
Vareforbruk	-6 224 677	-795 725	-590 540	-751 472	488 036	-7 874 378
Frakter ved salg	-347 344	-169 800	-34 796	0	400 648	-151 292
Personalkostnader	-966 894	-369 616	-122 480	-28 606	-39 320	-1 526 916
Ordinære avskrivninger	-116 663	-100 345	-15 013	-1 369	-27 330	-260 720
Andre driftskostnader/tap på fordringer	-560 532	-237 659	-88 889	-11 541	-10 801	-909 422
Driftsresultat	219 017	67 637	30 273	11 890	54 578	383 395
Finansposter	-68 931	-27 090	-149	335	-49 714	-145 549
Andel resultat tilknyttede selskaper	0	-12 665	0	0	-1 460	-14 125
Resultat før skatt	150 086	27 882	30 124	12 225	3 404	223 721

2011	LANDBRUK	STORMØLLEN	GRØNT	TRANSPORT	ANNET*	KONSERN
Driftsinntekter	8 161 835	1 719 647	909 678	680 081	-753 058	10 718 183
Vareforbruk	-6 048 507	-773 003	-600 647	-632 686	483 958	-7 570 885
Frakter ved salg	-324 630	-167 766	-39 308	0	405 937	-125 767
Personalkostnader	-919 800	-350 750	-131 127	-24 264	-43 470	-1 469 411
Ordinære avskrivninger	-118 867	-97 876	-14 818	-10 928	-11 815	-254 304
Andre driftskostnader/tap på fordringer	-561 636	-224 152	-89 945	-1 090	-37 820	-914 643
Driftsresultat	188 395	106 100	33 833	11 113	43 732	383 173
Finansposter	-57 814	-24 604	-6 708	297	-67 163	-155 992
Andel resultat tilknyttede selskaper	0	1 163	1 321	0	-10 535	-8 051
Resultat før skatt	130 581	82 659	28 446	11 410	-33 966	219 130

* Annet består av Agri Eiendom, porteføljeselskaper og konsernposteringer.

NOTE 03 Personalkostnader

	FLA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Lønninger, inkl. styret	735 504	687 997	1 199 022	1 111 393
Arbeidsgiveravgift	105 247	99 237	172 080	166 991
Pensjonskostnader	89 813	92 920	107 221	121 211
Andre sosiale kostnader	36 330	39 645	48 593	69 816
Sum personalkostnader	966 894	919 799	1 526 916	1 469 411

Felleskjøpet Agri SA er pliktig til å ha tjenestepensjon for sine ansatte. Selskapet har kollektiv pensjonsordning i Storebrand i henhold til lov om foretakspensjon. Ordningen tilfredsstiller reglene for Obligatorisk Tjenestepensjon (OTP). Den kollektive ordningen er ytelsesbasert og ordningen innregnes regnskapsmessig som en ytelsesplan. Felleskjøpet Agri SA har også en mindre pensjonsordning i Statens Pensjonskasse. Ordningen er lukket. Det er ulike ordninger i konsernets datterselskaper. Ledergruppen i Felleskjøpet Agri SA har avtaler om førtidspensjon fra 62 år og hele lønnen inngår i pensjonsgrunnlaget.

Felleskjøpet Agri SA og enkelte av datterselskapene har AFP-ordning for sine ansatte. Ordningen er å anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning, men skal inntil videre regnskapsføres som en innskuddsordning.

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Beregnete pensjonsforpliktelser	1 287 382	1 237 133	1 475 872	1 437 290
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-1 010 888	-988 821	-1 202 221	-1 172 146
Netto pensjonsforpliktelse før estimatavvik	276 495	248 312	273 652	265 144
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-365 325	-332 336	-373 714	-364 484
Netto balanseført pensjonsforpliktelse	-88 830	-84 024	-100 062	-99 340
Balanseførte pensjonsforpliktelser	24 537	37 253	33 054	48 998
Balanseførte pensjonsmidler	113 367	121 162	133 116	148 338
Nåverdi årets pensjonsopptjening	58 151	50 758	63 462	62 595
Rentekostnad av pensjonsforpliktelser	41 066	41 327	48 871	49 274
Avkastning på pensjonsmidler	-47 813	-46 032	-56 726	-55 196
Resultatført virkning av estimatavvik	16 145	16 644	18 942	19 484
Administrasjonskostnader	11 141	9 572	15 595	14 069
Resultatført netto forpliktelse v/avkortning/oppgjør			-256	618
Resultatført andel actuarielt tap (gevinst) v/avkortning/oppgjør			317	738
Arbeidsgiveravgift av innbetalinger	9 823	9 288	12 124	10 638
Innbetaling innskuddsordninger/annen pensjonskostnad	1 300	11 364	4 892	18 992
Netto pensjonskostnad	89 813	92 920	107 221	121 211

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Diskonteringsrente	4,2 %	3,8 %	4,0–4,2%	3,8–3,9%
Forventet lønnsregulering	3,50 %	3,50 %	3,25–3,50%	3,5–4,0%
Forventet pensjonsøkning	1,4 %	1,4 %	0,7–1,4%	0,7–1,4%
Forventet G-regulering	3,75 %	3,75 %	3,0–3,75%	3,75–3,8%
Forventet avkastning på fondsmidler	4,5 %	4,8 %	3,6–4,5%	4,8 %
Forventet årlig avgang før/etter 45 år	2,5%/1%	2,5%/1%	2,5%/1–1,5%	2,5%/1–1,5%

ANSATTE I PENSJONSORDNINGEN	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Ytelsesbaserte ordninger	1 533	1 537	1 858	1 877
Innskuddsordninger			806	650
Totalt	1 533	1 537	2 664	2 527

Felleskjøpet Agri SA pr. 31.12.12: Antall ansatte: 1.471 – Antall årsverk: 1.398

Tilsvarende tall for 2011: Antall ansatte: 1.463 – Antall årsverk: 1.393

Godtgjørelser:

Personalkostnadene inkluderer kr 2.424.897 i lønn og andre avgiftspliktige tilleggssytelser til administrerende direktør, og kr 2.004.000 i godtgjørelse til styrets medlemmer. Administrerende direktør har en ansettelsesavtale med pensjon som utgjør 66% av lønn fra fylte 62 år. Det foreligger ingen avtale om bonus.

REVISOR	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Lovpålagt revisjon ekskl. mva	1 030	1 000	3 943	3 630
Andre attestasjonstjenester ekskl. mva	177	61	226	173
Skatterådgivning ekskl. mva	0	13	91	336
Andre tjenester ekskl. Mva	60	23	649	882
Totalt	1 267	1 097	4 169	5 021

Andre tjenester består hovedsakelig av rådgivning ved transaksjoner og annen teknisk regnskapsmessig bistand.

NOTE 04 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

FKA	TOMTER	BYGNINGER	MASKINELLE	ANLEGG	ANNET	ANDRE		TOTAL
		MV	ANLEGG	U/UT-FØRELSE	DRIFTS-LØSØRE	GOODWILL	EIENDELER	
Anskaffelseskost pr. 1. 1.	40 304	1 300 764	869 522	111 155	334 462	16 048	1 000	2 673 256
Årets tilgang	5 126	84 450	87 331	-56 080	27 752	0	0	148 578
Årets avgang til kostpris	71	4 898	0	0	1 568	0	0	6 537
Anskaffelseskost pr. 31. 12.	45 359	1 380 316	956 853	55 075	360 647	16 048	1 000	2 815 297
Sum akk. av- og nedskrivninger pr 31. 12.	0	798 206	739 449	0	271 560	14 201	0	1 823 417
Bokført verdi pr. 31.12.	45 359	582 109	217 404	55 075	89 086	1 847	1 000	991 881
Benyttet avskrivningssats	0 %	2–4%	15 %	0 %	15–33%	20 %	0 %	
Årets ord. avskrivninger	0	29 545	52 603	0	33 416	1 099	0	116 663
Gevinst på salg i 2012	0	9 749	0	0	88	0	0	9 837

FKA – KONSERN	TOMTER	BYGNINGER	MASKINELLE	ANLEGG	ANNET	ANDRE		TOTAL
		MV	ANLEGG	U/UT-FØRELSE	DRIFTS-LØSØRE	GOODWILL	EIENDELER	
Anskaffelseskost pr. 1. 1.	125 709	1 966 245	1 845 850	121 532	475 378	472 067	41 219	5 048 001
Årets tilgang	13 280	110 753	138 913	-39 153	32 189	0	3 510	259 492
Årets avgang til kostpris	5 071	20 836	38 452	9 082	38 308	56 580	15 000	183 329
Anskaffelseskost pr. 31. 12.	133 918	2 056 163	1 946 311	73 297	469 259	415 486	29 729	5 124 164
Sum akk. Av- og nedskrivninger pr 31. 12.	0	799 244	1 400 259	0	370 334	323 631	18 898	2 912 365
Bokført verdi pr. 31.12.	133 918	1 256 919	546 052	73 297	98 925	91 855	10 832	2 211 798
Benyttet avskrivningssats	0 %	2–4%	10–15%	0 %	15–33%	10–20%	0–5%	
Årets ord. Avskrivninger	147	52 627	124 146	0	42 006	39 337	2 007	260 270
Gevinst på salg i 2012	0	9 749	966	0	568	0	0	11 283

BOKFØRT GOODWILL OG IMMATERIELLE EIENDELER I KONSERNREGNSKAPET:

STORMØLLEN:	GRØNT:	FKA:	
Norgesmøllene	Norgro AS	12 041	Asfalt og Betongmaskiner AS 883
Mesterbakeren selskapene	Reinhardt Maskin AS	5 000	Bolkan Bruk AS (innfusjonert i FKA) 1 847
Opus Ingredients AS	Weibulls Horto AB	5 864	Annet 117
	Antra AS	4 282	
	GRØNT AS	3 511	
		30 698	2 847

Sum goodwill og andre immaterielle eiendeler:
102 687

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av kundekontrakter og varemerker i Stormøllen og Grønt konsern.

NOTE 05 Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer

	fKA		KONGERN	
	2012	2011	2012	2011
Kundefordringer	787 152	852 748	1 064 104	1 183 459
-Avsatt til tap på kundefordringer	-9 169	-18 207	-12 043	-25 748
Bokførte kundefordringer	777 983	834 541	1 052 061	1 157 711
Andre kortsiktige fordringer	180 181	132 191	282 256	192 619
Fordringer konsernselskaper	70 294	247 518	0	0
	1 028 458	1 214 250	1 334 316	1 350 330

TAP PÅ KUNDEFORDRINGER	fKA		KONGERN	
	2012	2011	2012	2011
Konstaterte tap på fordringer	7 488	8 952	7 946	12 598

Nødvendig avsetning for fremtidig tap er foretatt på grunnlag av aldersfordeling og rest hovedstol av ikke tidligere avskrevne tap hos inkassobyrå.

NOTE 06 Finansinntekter og finanskostnader

FINANSINTEKTER	fKA		KONGERN	
	2012	2011	2012	2011
Aksjeutbytte	28 337	21 058	3 666	2 182
Renter datterselskap	31 715	32 122	0	
Andre renteinntekter	12 670	10 077	20 005	18 512
Agiovinning	20 578	11 478	23 008	16 722
Andre finansinntekter	3 840	5 851	12 983	8 629
Sum finansinntekter	97 140	80 586	59 662	46 045

FINANSKOSTNADER	fKA		KONGERN	
	2012	2011	2012	2011
Rentekostnader	118 694	120 078	171 393	162 526
Agiotap	20 286	10 536	30 839	18 201
Andre finanskostnader	19 633	19 073	2 978	17 310
Nedskrivning av finansielle eiendeler *	7 458	-11 288	0	4 000
Sum finanskostnader	166 071	138 400	205 211	202 037

* Det er foretatt reversering av tidligere nedskrivning av finansielle eiendeler i morselskapet i 2011

NOTE 07 Skatt

	FLA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Betalbar skatt fremkommer slik:				
Ordinært resultat før skatt	150 087	130 581	223 721	219 130
Permanente forskjeller	6 735	5 105	20 960	144 417
Nedskrivning aksjer/lån	3 490	54 126	1 203	0
Mottatt utbytte	-28 337	-21 057	-2 661	-19 236
Andre skattefrie/-pliktig inntekter/kostnader	607	632	19 679	-1 118
Skattemessig resultat ANS/KS	1 923	1 500	1 923	1 500
Endring midl. forskjeller	-34 434	39 653	-20 059	44 361
Underskudd til fremføring	0	0	0	0
Avsatt bonus/avkastning individuell EK	-45 239	-53 711	-45 239	-53 711
Grunnlag betalbar skatt	54 832	156 829	199 527	335 343
Betalbar skatt på årets resultat	15 353	43 912	55 868	93 896
Årets skattekostnad fremkommer slik:				
Betalbar skatt på årets resultat	15 353	43 912	55 868	93 896
Skatt på utbytte	0	0	0	0
Betalbar formuesskatt 0,3 %	6 465	6 000	6 490	6 038
Endring utsatt skattefordel	19 273	-11 103	15 857	-5 389
Avregning betalbar skatt tidl år	-12 037	1 295	-13 145	5 799
Årets totale skattekostnad	29 054	40 104	65 070	100 344
Avstemming fra nominell til faktisk skattesats:				
Resultat før skatt	150 087	130 581	223 721	219 130
Forventet inntektsskatt 28 %	42 024	36 563	62 642	61 356
Permanente forskjeller	1 886	1 429	4 445	29 988
Avsatt bonus/avkastning individuell EK	-12 667	-15 039	-12 667	-15 039
Nedskrivning finansielle eiendeler	977	15 155	337	0
Mottatt utbytte	-7 934	-5 896	-745	-5 386
Andre poster	170	1 472	-541	-313
Resultat deltagerlignede selskaper	538	420	151	420
Goodwill avskrivninger	0	0	3 084	7 023
Andel resultat fra TS	0	0	3 955	2 254
Endring permanente forskjeller tidligere år	-2 405	0	-2 045	0
Endring av vurdering utsatt skattefordel	0	0	0	14 003
Formuesskatt	6 465	6 000	6 455	6 038
Skattekostnad	29 054	40 104	65 070	100 344
Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:				
Betalbar skatt på årets resultat	15 353	43 912	47 793	73 569
Betalbar skatt fra tidligere år	0	0	5 420	2 777
Skatt avgitt konsernbidrag	0	-9 464	0	0
Skatt på utbytte	0	0	0	0
Betalbar formuesskatt	6 465	6 000	6 490	6 038
Innfusjonerte selskaper	0	0	0	0
Sum betalbar skatt	21 818	40 448	59 703	82 384

FORTS.	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt:				
Fordringer	11 501	13 207	14 760	18 344
Varebeholdning	29 820	39 438	33 128	50 897
Driftsmidler	257 174	308 647	177 575	182 398
Gevinst- og tapskonto	-11 324	-5 317	-15 578	-9 950
Pensjonsmidler/-forpliktelse	-88 831	-84 248	-101 987	-100 926
Avsetninger	13 336	8 780	13 031	12 910
Sum midlertidige forskjeller:	211 676	280 507	120 929	153 673
Underskudd til fremføring		0	124 299	148 184
Grunnlag utsatt skattefordel	211 676	280 507	245 229	301 856
Balanseført utsatt skattefordel	59 269	78 542	68 664	84 521

NOTE 08 Aksjer/andeler i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Datterselskaper direkte eiet av FKA:

	FORRETNINGS- ADRESSE	EIERANDEL/ STEMMEANDEL	FOREL. RES. E. SKATT 2012	EGENKAPITAL 2012	ANDEL EGEN- KAPITAL 2012	BOKFØRT VERDI 2012	BOKFØRT VERDI 2011
Agri MI AS	Gardermoen	100,0 %	-22 788	325 385	325 385	323 063	323 063
Agri Eiendom AS*	Oslo	100,0 %	21 160	48 683	48 683	48 336	48 336
Dtech AS	Trondheim	100,0 %	-333	31 829	31 829	18 000	18 000
Asfalt og betongmaskiner	Trondheim	100,0 %	1 076	7 411	7 411	15 000	15 000
Namdal Kornsilø og Mølle AL	Overhalla	92,0 %	2 741	21 555	19 831	12 130	12 130
Labb AS (Tidligere LIM AS)	Trondheim	100,0 %	13	5 691	5 691	5 334	5 334
Agripet AS*	Gardermoen	100,0 %	-4 584	-4 414	-4 414	4 010	4 010
Trondheim Kornsilø AS	Trondheim	100,0 %	151	4 243	4 243	4 000	10 255
Nortransport AS	Stange	70,2 %	8 779	40 594	28 497	3 679	3 679
SalgsCompagniet AS	Drammen	91,0 %	1 157	2 492	2 268	3 500	0
Frode Utsi AS	Tana	90,9 %	646	5 879	5 344	3 150	3 150
Agro Nord AS	Tromsø	100,0 %	23	857	857	441	4 462
Rishaug Holding AS*	Trondheim	100,0 %	-2 218	-27 363	-27 363	144	144
Norske Felleskjøp SA	Oslo	96,0 %	0	7 999	7 679	135	135
Stormøllen AS*	Bergen	66,0 %	14 200	291 947	192 685	132	132
GRØNT AS*	Gardermoen	100,0 %	20 564	69 367	69 367	100	100
Agri Transport AS***	Stange	100,0 %	-2	50	50	50	0
Nordisk Elbil AS**	Gardermoen	100,0 %	-100	0	0	0	5 400
Orient Import AS	Bodø	51,0 %	343	2 442	1 245	0	0
Kvernkallen AS	Trondheim	100,0 %	143	-10 022	-10 022	0	0
Melhus Kornsilø og Mølle BA	Melhus	66,0 %	1 719	-665	-439	0	0
Sum investeringer i datterselskaper						441 204	451 005

* Selskapene er morselskap i underkonsern og foreløpig resultat og egenkapitalen i noten er konserntall

** Selskapet er solgt i 2012

*** Selskapet er stiftet i 2012

Datterselskaper eiet av datterselskaper som inngår i konsernregnskapet:

AGRI EIENDOM AS	GRØNT AS	RISHAUG HOLDING AS
Agri Eiendom Buvika AS (100%)	Bjerknes Maskinforretning AS (100%)	Agrinova Holding AB (100%)
Agri Eiendom Stavanger AS (100%)	Reinhardt Maskin AS (100%)	
Agrinova Svenska AB (100%)	Ole Chr. Bye AS (100%)	AGRIPET AS
Norgesbakeriene Eiendom AS (100%)	Norgro AS (80%)	AgriPet AB (100%)
Bjørke Eiendom AS (51%)	Dryppvanning AS (100%)	
Tungasletta 8 AS (50,1%)	Antra AS (100%)	
	Nordic Garden AS (50,01%)	
STORMØLLEN AS	Degernes Torvstrøfabrikk AS (51%)	
Norgesmøllene AS (100%)	Weibulls Horto AB (100%)	
Stormøllen Industri AS (100%)	Weibulls Horto A/S (100%) Danmark	
Opus Ingredients AS (66%)	Gulläkers AB (100%)	
Norgesbakeriene Holding AS (100%)	Bäckfors Gräv AB (100%)	
Norgesbakeriene AS (100%)		
Mesterbakeren Holding AS (100%)		
Mesterbakeren AS (100%)		

	FORRETNINGS- ADRESSE	EIERANDEL/ STEMME- ANDEL	BOKFØRT VERDI 31.12.11	TILGANG/ AVGANG	RESULTAT- ANDEL*	ANDRE ENDRINGER	BOKFØRT VERDI 31.12.12
Tilknyttede selskaper bokført etter egenkapitalmetoden i konsern							
Moelven Industrier ASA	Moelven	16,0 %	285 501		-11 690	4 127	277 938
Toten Holding AS**	Østre Toten	50,0 %		65 252	-3 949	-582	60 721
Skånemøllan AB	Skåne	18,2 %		59 732	395	0	60 127
Landkreditt Finans AS	Ålesund	34,0 %	38 578		7 893	0	46 471
Nærbakst AS	Tønsberg	49,0 %	43 114		-3 772	0	39 342
Bergensbakeriet AS	Bergen	40,0 %		36 409	-221	0	36 188
Graminor AS	Hamar	36,7 %	22 972		486	0	23 458
ANS Møre og Romsdal Kornsilø	Vestnes	50,0 %	18 050		-26	0	18 024
Komatsu Forest AS	Stange	40,0 %	10 654		1 628	-1 120	11 162
Tor Sevaldsen Produksjon AS	Kristiansund	40,9 %	9 231		-2 021	0	7 211
Bakehuset Nord-Norge Holding AS	Tromsø	36,0 %	8 375		-3 690	0	4 684
Bakst Holding AS	Mo	40,0 %	5 531		985	-797	5 719
Agrol AS	Oslo	50,0 %	4 584		250	-188	4 646
Andøytorv AS	Andøy	20,0 %	4 515		418	-418	4 515
Kimen Såvarelaboratoriet AS	Ås	34,0 %	3 604		500	-350	3 754
Vekstmiljø AS	Sandnes	20,0 %	3 474		500	-1 043	2 931
Felleskjøpet Førutvikling AS	Trondheim	50,0 %	2 885		0	0	2 885
Mel-Companiet AS	Danmark	20,0 %	2 741		-350	-293	2 098
Norsvin International AS	Hamar	21,2 %	2 549		-2 401	0	148
Agrikjøp AS	Oslo	21,0 %	1 957		332	-222	2 067
Norwegian Cargosurvey AS	Oslo	32,0 %	1 346		318	0	1 664
Brimis Kjøken AS	Lom	49,0 %	1 240		256	-482	1 014
Scandinavian Poultry Research AS	Våler	49,0 %	940		27	-10	957
Sagaplant AS	Akkerhaugen	25,0 %	500		0	0	500
Surnadal Havnalager AS	Surnadal	40,7 %	264		12	0	276
AS Felleskaia	Alta	33,3 %	198		-6	1	193
Team Vekst AS	Bergen	40,0 %	125		0	0	125
Opplysningskontoret for Brød og Korn AS*	Oslo	50,0 %	37		0	0	37
Kjelstad AS**	Skreia	50,0 %	34 362	-34 362	0	0	0
W. Kjelstad Konditori og Bakeri AS**	Østre Toten	50,0 %	30 891	-30 891	0	0	0
Sum investeringer i tilknyttede selskaper – Konsern (egenkapitalmetoden)			538 218	96 140	-14 125	-1 375	618 858

* Resultatandel er redusert med avskrivninger av goodwill og merverdier

** Selskapene er lagt inn i Toten Holding AS

Felleskjøpet Agri eier 16 % av Moelven Industrier ASA. Aksjeposten er eid av Agri MI AS som er et heleid datterselskap av Felleskjøpet Agri SA. Investeringen er klassifisert som investering i tilknyttet selskap og inntas etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Betydelig innflyelse anses å foreligge gjennom aksjonæravtale med Eidsiva Vekst AS.

	FORRETNINGS- ADRESSE	EIERANDEL/ STEMMEANDEL	BOKFØRT VERDI 31.12.12	BOKFØRT VERDI 31.12.11
Tilknyttede selskaper bokført etter kostmetoden i FKA				
Landkreditt Finans AS	Ålesund	34,0 %	37 400	37 400
ANS Møre og Romsdal Kornsilø	Vestnes	50,0 %	13 848	13 848
Komatsu Forest AS	Stange	40,0 %	4 000	4 000
Kimen Såvarelaboratoriet AS	Ås	34,0 %	2 720	2 720
Brimis Kjøken AS	Lom	49,0 %	766	766
Scandinavian Poultry Research AS	Våler	49,0 %	490	490
Graminor AS	Hamar	36,7 %	350	350
AS Felleskaia	Alta	33,3 %	200	200
Norsk Lossekontroll AS	Oslo	32,0 %	190	190
Surnadal Havnelager AS	Surnadal	40,7 %	77	77
Felleskjøpet Fôrutvikling AS	Trondheim	50,0 %	50	50
Norsvin International AS	Hamar	21,2 %	0	0
Sum investeringer i tilknyttede selskaper – FKA (kostmetoden)			60 092	60 092

NOTE 09 Varer

SPESIFIKASJON	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Råvarer	209 657	212 184	256 129	272 875
Korn	587 338	525 783	670 404	609 343
Varer under tilvirkning/egenproduserte ferdigvarer	127 838	128 249	174 239	187 461
Handelsvarer	759 312	781 326	929 932	974 611
Sum varer	1 684 145	1 647 542	2 030 704	2 044 290
Kostpris varebeholdning	1 713 965	1 691 784	2 070 656	2 099 399
Nedskrevet for prisfallsrisiko og ukurans	29 820	44 242	39 952	55 109
Sum varer	1 684 145	1 647 542	2 030 704	2 044 290

Forts neste side ->

NOTE 10 Egenkapital

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Egenkapital 01.01.	1 794 906	1 758 191	2 175 935	2 139 007
Omregningsdifferanser ført mot EK	0	0	395	-215
Endring innbetalt selskapskapital/aksjekapital	209	141	209	141
Tilgang/avgang minoritet	0	0	-3 540	0
Utbytte til minoritet	0	0	-15 830	-16 470
Andre EK – endringer	-629	-192	12 366	-11 603
Årets resultat	121 032	90 477	158 651	118 786
- avsatt bonus/avkastning ind. EK	-45 239	-53 711	-45 239	-53 711
Egenkapital 31.12.	1 870 279	1 794 906	2 282 947	2 175 935

NOTE 11 Verdipapirgjeld og annen rentebærende gjeld

VERDIPAPIRGJELD FKA	OPPTAKSÅR	VALUTA	FORFALL	2012	2011
				PÅLYDENDE	PÅLYDENDE
NO 001 0236136*	2010	NOK	2013	400 000	400 000
NO 001 0359854**	2007	NOK	2012		460 000
NO 001 0359847**	2007	NOK	2012		90 000
Sum verdipapirgjeld				400 000	550 000

* Klassifisert som langsiktig i 2011 og kortsiktig i 2012

** Klassifisert som kortsiktig i 2011

LANGSIKTIGE LÅN	FKA 2012	FKA 2011	VALUTA	KONSERN	KONSERN	VALUTA
				2012	2011	
Gjeld til kredittinstitusjoner	800 000	400 000	NOK	1 167 334	829 900	NOK

ÅR	2013	2014	2015	2016	SENERE	TOTALT
Avdragsplan gjeld til kredittinstitusjoner konsern	91 418	73 614	567 465	409 540	25 297	1 167 334

TREKKFASILITETER:	FORFALL:
Trukket 500 000 av en ramme på 500 000	01.01.15
Trukket 300 000 av en ramme på 550 000	21.12.16
Trukket 0 av en ramme på 350 000	07.06.16

Gjennomsnittlig rente Nibor 3 mnd + margin som varierer mellom 67,5 og 365 punkter

Finansielle instrumenter

Felleskjøpet Agri SA har følgende renteswapper som er holdt utenfor balansen:

VIRKELIG VERDI 31.12.12	FORFALL	RENTE
200 000	15.3.2016	4,29
400 000	16.4.2015	5,06
100 000	9.12.2013	5,09
100 000	26.10.2017	2,40
100 000	26.10.2017	2,40
100 000	12.7.2016	3,81
100 000 (start 12.7.2013)	12.7.2018	4,24

Urealisert tap på renteswappene i Felleskjøpet Agri SA utgjør 64,3 mill.,- pr. 31.12.12.

I tillegg har Stormøllen urealisert tap på renteswapper på 7,9 mill. pr 31.12.12.

INNSKUDD	FKA 2012	FKA 2011
Innskudd medlemmer og ansatte	468 142	426 719

Innskuddordningen har ingen bindingstid og er klassifisert som kortsiktig gjeld.
Gjennomsnittlig rente i 2012: 4 %

NOTE 12 Pantstillelser og garantiansvar

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Bokført gjeld som er sikret ved pant og lignende:	31.12.12	31.12.11	31.12.12	31.12.11
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	615 075	614 715

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Bokført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet for pantesikret gjeld:	0	0	682 722	1 063 766

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
GARANTIFORPLIKTELSER SOM IKKE ER REGNSKAPSFØRT				
Kausjonsansvar m.v.	86 569	110 340	96 865	113 751
Garantiansvar Oppgjørs- og driftskredittordningen	50 784	51 588	50 784	51 588

Andre garantiforpliktelser som ikke er regnskapsført FKA.
Solidarisk ans for I/S Fellestlager: Ulimitert

NOTE 13 Regnskapsmessige avsetninger

	FKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
Riving/oppryddingskostnader/andre avsetninger	11 418	10 180	13 031	13 635

FKA:

Beløpet inneholder avsetning for

- pålagt riving av nedlagt fabrikk på Sjursøya, skal være gjennomført innen 2021 ihht festekontrakt
- riving/opprydding av diverse møller/kornmottak. Tidspunkt for gjennomføring er ikke fastsatt.

NOTE 14 Nærstående parter**Konsernets transaksjoner med nærstående parter**

Konsernets øverste morselskap er Felleskjøpet Agri SA. Morselskapet er et samvirkeforetak og er eid av ca 43.000 bønder/medlemmer. Alle transaksjoner med eierne er på markedsmessige vilkår.

	fKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
SALG AV VARER OG TJENESTER				
Datterselskaper	281 860	323 154	0	0
Tilknyttede selskaper	106 906	94 105	205 760	175 648
Andre nærstående	0	0	0	0
Totalt	388 766	417 259	202 110	175 648

Salg av varer og tjenester er i all hovedsak råvarer (korn/mel), handelsvarer til butikk, transport og eiendomsutleie.

	fKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
KJØP AV VARER OG TJENESTER				
Datterselskaper	858 055	897 546	0	0
Tilknyttede selskaper	31 254	36 782	42 154	49 875
Andre nærstående	0	0	0	0
Totalt	889 309	934 328	42 154	49 875

Kjøp av varer og tjenester er i all hovedsak råvarer (korn/mel), handelsvarer til butikk, transport og eiendomsutleie.

Balanseposter som følge av kjøp og salg av varer og tjenester

	fKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
FORDRINGER PÅ NÆRSTÅENDE				
Datterselskaper	109 358	289 092	0	0
Tilknyttede selskaper	25 454	22 407	60 454	40 454
Andre nærstående	0	0	0	0
Totalt	134 812	311 499	60 454	40 454

	fKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
GJELD TIL NÆRSTÅENDE				
Datterselskaper	68 550	58 297	0	0
Tilknyttede selskaper	2 189	11 452	22 691	28 908
Andre nærstående	0	0	0	0
Totalt	70 739	69 749	22 691	28 908

Balanseposter som følge av finansiering

	fKA		KONSERN	
	2012	2011	2012	2011
LÅN TIL NÆRSTÅENDE				
Datterselskaper	704 820	680 228	0	0
Tilknyttede selskaper	0	0	30 150	33 383
Andre nærstående	0	0	0	0
Totalt	704 820	680 228	30 150	33 383

Renter på lån til nærstående er fastsatt på markedsmessig vilkår. Renteinntekter og rentekostnader som er eliminert på lån fra morselskapet til datterselskaper er på 32,5 mill.

Datterselskapenes trekk på ramme i konsernkonti-systemet anses som mellomværende eller gjeld til morselskapet. Trekket på ramme i konsernkonti-systemet var pr 31.12.12 på 70,3 mill. og dette er klassifisert som kortsiktige fordringer konsernselskaper.

NOTE 15 Vesentlige avtaler

Felleskjøpet Agri har en aksjonæravtale fra 2005 med Fritt Ord, som garanterer Fritt Ord en minimumsavkastning på 9,25% av deres investering i Stormøllen AS. Samtidig har Fritt Ord forpliktet seg til å medvirke til at aksjeposten kan bli videresolgt til en industriell eier.

Felleskjøpet Agri har en aksjonæravtale med Eidsiva vedrørende eierskap i Moelven Industrier ASA.

NOTE 16 Finansiell risiko/finansielle instrumenter

Markedsrisiko

Selskapet er eksponert for endringer i valutakurser innenfor Euro, US dollar og svenske kroner. Eksponeringen er knyttet til varekjøp og betaling av varekjøp i disse valutaene. Som en del av selskapets valutastrategi benyttes terminkontrakter og valutakonti for å redusere valutarisikoen knyttet til varekjøp og betalinger. Urealisert gevinst og tap på terminkontraktene og valutakonti resultatføres.

Av selskapets rentebærende gjeld er 42 % sikret mot renteendringer med renteswapper, jfr oversikt i note 11. Urealisert tap på renteswapper resultatføres ikke. Som en del av finansstrategien er renterisikoen redusert gjennom en diversifisert rentestruktur med fordeling mellom kort, mellomlang og lang rentebinding. Refinansieringsrisikoen er redusert ved at lånene forfaller på ulike tidspunkter.

Kredittrisiko

Selskapet har etablert rutiner for kredittvurdering av kunder i henhold til selskapets kredittpolicy. Risiko for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser anses lav, da det historisk sett har vært lite tap på fordringer.

Likviditetsrisiko

Selskapet styrer likviditeten ved å ha tilstrekkelig likviditesreserver og trekkmuligheter på avtalte kredittrammer med bank. I tillegg overvåkes fremtidige kontantstrømmer knyttet til finansielle eiendeler og gjeld i balansen løpende. Selskapet vurderer likviditeten som god, og det er ikke besluttet å innføre tiltak som endrer likviditetsrisiko. Forfallstidspunkter for kundefordringer opprettholdes og andre langsiktige fordringer er ikke vurdert reforhandlet eller innløst.

Obligasjonslån

I januar 2013 ble obligasjonslån NO 001 0236136 pålydende 400 000 refinansiert med et nytt obligasjonslån med 5 års løpetid. Felleskjøpet Agris obligasjonslån er notert i Alternativ Bond Marked (ABM) ved Oslo Børs.

Erklæring fra styret og administrerende direktør

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og fastsatt årsrapporten og årsregnskapet for konsernet Felleskjøpet Agri pr 31. desember 2012.

Etter styret og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet pr 31. desember 2012.

Etter styret og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsrapporten en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, samt de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode.

Gardermoen 14. februar 2013

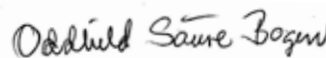
Einar S. Enger, leder

Gustav Grøholt, nestleder

Knut A. Nordmo

Oddhild Sævre Bogen

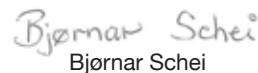
Kari Broberg

Marit Bårnes

Harald A. Lein

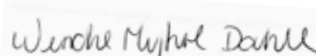
Bjørnar Schei

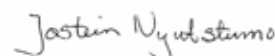
Torbjørn Hansen

Hans Kristian Hagen

Wenche Myhre Dahle

Jostein Nyutstumo

John Arne Ulvan adm. direktør

Til generalforsamlingen i Felleskjøpet Agri SA

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Felleskjøpet Agri SA som består av selskapsregnskap, som viser et overskudd på tkr 121 032, og konsernregnskap, som viser et overskudd på tkr 158 651. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Felleskjøpet Agri SA' finansielle stilling per 31. desember 2012 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisors beretning - 2012 - Felleskjøpet Agri SA, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslø, 14. februar 2013
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anders Grini', is positioned above the printed name.

Anders Grini
Statsautorisert revisor

Kontrollkomiteens beretning for 2012

Komiteen har bestått av Anita Marø, Fred Johnsen og leder Christen Engeloug.
Første varamedlem Bjarne Bø har deltatt på to møter.

Vi har hatt møter med styreleder, administrerende direktør, divisjonssjef maskin, logistikkjef, fabrikkjef på Kambo, prosjektleder for ny kraftfôrfabrikk på Kambo, revisor Ronny Skuggedal og ansvarlig revisor Anders Grini.

Vi mottar innkalling, dagsorden, regnskap med driftsrapporteringer og protokoll fra alle styremøter.

Vi har fått orienteringer om løpende drift, vurderinger om økonomisk utvikling og gjennomgang av strategiplanen. Vi har fått risikovurderinger for konsernet og en vurdering av selskapets risiko knyttet til negativ økonomisk utvikling for bøndene.

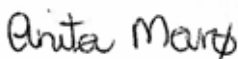
På Kambo hadde vi særlig fokus på risikoanalyser i forbindelse med bygging av ny kraftfôrfabrikk. Vi har hatt to møter med revisor.

Utvalget har fått gode orienteringer om de saker vi har tatt opp, og de sakene som er lagt frem for oss.

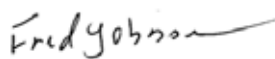
Kontrollkomiteen har ikke direkte kontrollopgaver i datterselskapene, men indirekte gjennom konsernets regnskaper.

Komiteens leder har deltatt i et utvalg nedsatt av styret for å vurdere selskapets behov for en egen kontrollkomité.

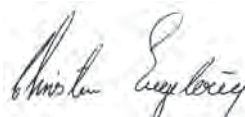
Komiteen deltok i styremøtet den 14.02.2013, der årsmelding, regnskap og disponering av overskuddet for 2012 ble vedtatt.

Anita Marø

Fred Johnsen

Christen Engeloug

Ny konsernledergruppe

Konsernledelsen i Felleskjøpet Agri er endret i løpet av det siste året.

– Ledergruppen gjenspeiler nå de strategiske valgene vi har tatt, sier adm. direktør John Arne Ulvan.

John Arne Ulvan
Adm. direktør

Konsernledelsen består av i alt fem operative enheter og fire stabsfunksjoner. I tillegg til aktivitetene i morselskapet, er Stormøllen og Grønt med som del av kjernevirksomheten. Produksjon og vareforsyning er blitt en egen divisjon, og kommunikasjon og HR rapporterer direkte til adm. direktør.

Det er fire personer med nytt ansvar i konsernledelsen:

Roy Bonnegolt overtar ledelsen i Grønt etter Kristen Bartnes, som har overtatt ansvaret for landbruk. Halfdan Blytt leder produksjon og vareforsyning, mens Siw Hauge er direktør for kommunikasjon, samfunnskontakt og merkevarebygging.

Terje Johansen er viseadm. direktør med ansvar for økonomi, finans og IT. Bjørn Gjethammer er adm. direktør i Stormøllen, Henrik Thoresen direktør handel, Jan Kollsgård direktør medlem og Liv Schou direktør HR.

Terje Johansen
Viseadm. direktør

Kristen Bartnes
Direktør landbruk

Halfdan Blytt
Direktør produksjon og
vareforsyning

Roy Bonnegolt
Direktør i Grønt

Bjørn Gjethammer
Adm. direktør i Stormøllen

Siw Hauge
Direktør kommunikasjon,
samfunnskontakt og merkevarebygging

Jan Kollsgård
Direktør medlem

Liv Schou
Direktør HR

Henrik Thoresen
Direktør handel

